

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujami ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.52 satura rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums	3
Tagadnes un nākotnes vērtējums	3
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	4
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	6
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	7
Valdības darba vērtējums	7
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Margarita Dunska, Jānis Grasis, Gundars Ķeniņš – Kings, Uldis Osis, Feliciana Rajevska, Ieva Strode, Ieva Struka	8
III DAĻA – KULTŪRA	
Uzskati par kultūras finansēšanu no valsts budžeta	12
Atvēlētie līdzekļi izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai	15
Iedzīvotāju kultūras patēriņš	16
IV DAĻA –EKSPERTU KOMENTĀRI PAR KULTŪRU	
Maranda Behmane, Margarita Dunska, Jānis Grasis, Ilze Gailīte-Holmberga, Žaneta Jaunzeme – Grende, Valts Kalniņš, Gundars Ķeniņš – Kings, Māra Lāce, Signe Pujāte, Ingūna Rībena, Ieva Romanova, Klāvs Sedlenieks, Ieva Strode, Ieva Struka, Jolanta Treile, Edgars Vērpe	17
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	24
Aptaujā izmantotā anketa.....	25

„DNB Latvijas barometra” Nr.52 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 09.09.2012. līdz 20.09.2012. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1006 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

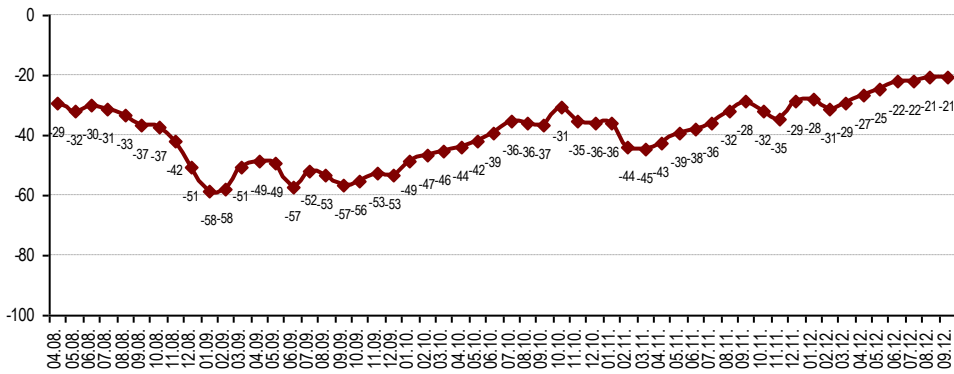
„DNB Latvijas barometra” Nr.52 galvenie rezultāti

Apkopojot „DNB Latvijas barometra” Nr.52 datus, jāsecina, ka septembrī, salīdzinot ar augustu, iedzīvotāju noskaņojumā būtisku svārstību nav: Kopējā noskaņojuma indekss pēdējā mēneša laikā palicis nemainīgs (-21). Mainījušies nav arī Tagadnes (-29) un Nākotnes (+5) vērtējumu indeksi. Nelielas izmaiņas septembrī, ja salīdzina ar augustu, vērojamas vien atsevišķos apakšindeksos: kopējās situācijas attīstības vērtējums kļuvis nedaudz atzinīgāks, bet ģimenes pašreizējā materiālā stāvokļa vērtējums – nedaudz kritiskāks. Runājot par izmaiņām ilgākā laika periodā, jāatzīmē, ka septembra rādītāji kopumā joprojām ir vieni no atzinīgākajiem „DNB Latvijas barometra” veikšanas vēsturē.

- Iedzīvotāju vērtējums **kopējās situācijas attīstībai valstī** septembrī, salīdzinot ar augustu, kļuvis nedaudz atzinīgāks. Aptaujātie nedaudz biežāk teikuši, ka situācija attīstās pareizi (augustā: 22%, septembrī: 24%), un nedaudz retāk – ka nepareizi (augustā: 56%, septembrī: 55%).
- Valsts **pašreizējā ekonomiskā stāvokļa vērtējumā** septembrī, ja salīdzina ar augustu, būtisku izmaiņu nav: lielākā daļa aptaujāto joprojām to uzskata par kopumā sliktu (gan augustā, gan septembrī 59%). Arī iedzīvotāju **prognozes par to, kā ekonomiskais stāvoklis attīstīsies turpmākā gada laikā**, nav būtiski mainījušās: līdzīgi kā pēdējā pusgada laikā pozitīvas prognozes (26%) sniegtas biežāk nekā negatīvas (16%). Runājot par **ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējumu**, septembrī nedaudz biežāk nekā augustā atzīmēts, ka stāvoklis šobrīd nemainās (augustā: 52%, septembrī: 57%).
- Raksturojot savas **ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli**, septembrī (8%), salīdzinot ar augustu (12%), nedaudz retāk teikts, ka tas ir kopumā labs. Vairāk nekā 1/3 respondentu stāvokli raksturo kā sliktu (38% gan augustā, gan septembrī), bet visbiežāk joprojām teikts, ka finansiālā situācija ģimenē ir viduvēja (52%). Vērtējot, **kā viņu ģimenes materiālais stāvoklis mainīsies tuvākajos 12 mēnešos**, pēdējā pusgada laikā iedzīvotāji optimistiskas prognozes snieguši biežāk nekā negatīvas. Septembrī kopumā 21% pauda uzskatu, ka situācija pēc gada būs uzlabojusies, savukārt uz pasliktināšanos norādīja 12%.
- Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.52 dati, izredzes **valstī atrast labu darbu** par sliktām uzskata 69% aptaujas dalībnieku, kas ir aptuveni tikpat bieži kā augustā, kad tā domāja 70%. Arī pozitīvi noskaņoto iedzīvotāju īpatsvars nav būtiski mainījies: darba atrašanas izredzes par labām gan augustā, gan septembrī uzskata vien 6% aptaujāto.
- Arī iedzīvotāju **attieksme pret valdības darbu** septembrī, salīdzinot ar augustu, nav būtiski mainījies, un vairākums iedzīvotāju ar to joprojām nav apmierināti (70%).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

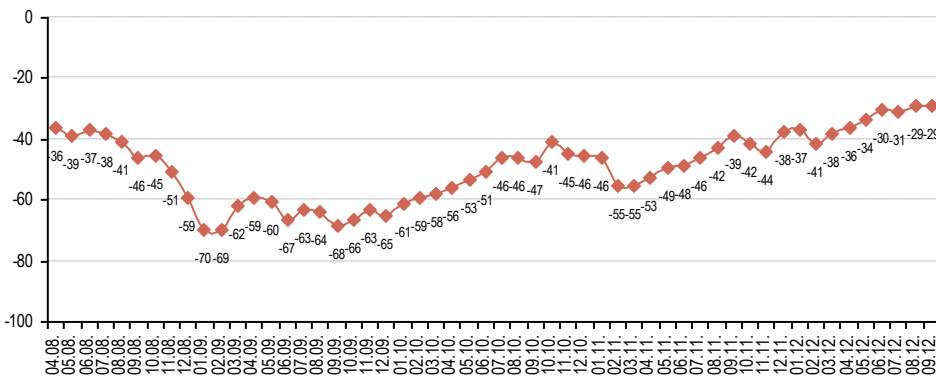

Visi respondenti

Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.52 dati, iedzīvotāju Kopējā noskaņojuma indekss septembrī (-21), salīdzinot ar laika posmu no jūnija līdz augustam (-22 līdz -21), nav būtiski mainījies. Jāatzīmē, ka tas joprojām ir atzinīgākais vērtējums, kopš 2008.gada, kad uzsākti „DNB Latvijas barometra” pētījumi.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

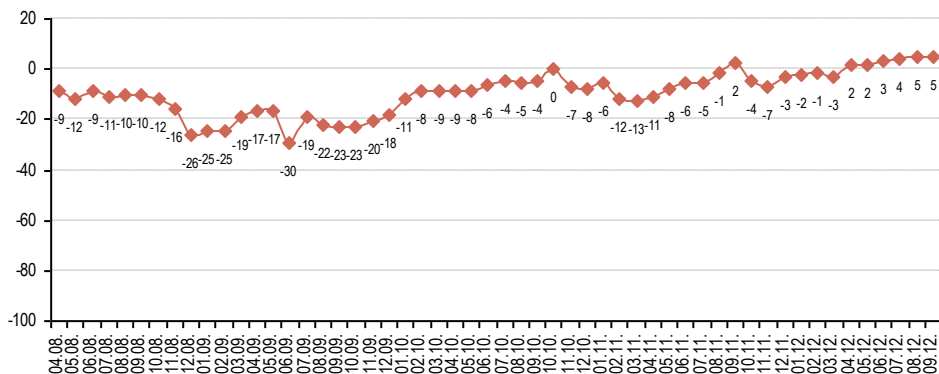
Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Salīdzinot ar augustu, izmaiņu nav arī Tagadnes vērtējuma indeksā: gan augustā, gan septembrī indekss bija -29. Jāpiebilst, ka, lai arī pašreizējās situācijas vērtējums joprojām ir kopumā kritisks (t.i. negatīvi vērtējumi sniegti biežāk nekā pozitīvi), tomēr šis ir kopumā atzinīgākais vērtējums „DNB Latvijas barometra” pētījumu veikšanas laikā.

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pēdējā pusgada laikā iedzīvotāju nākotnes vērtējumos optimistiskas prognozes sniegtas nedaudz biežāk nekā pesimistiskas: laika posmā no 2012.gada aprīļa līdz septembrim indekss svārstījies robežās no +2 līdz +5. Pēdējā mēneša laikā būtiskas izmaiņas nav vērojamas: gan augustā, gan septembrī indekss bijis +5.

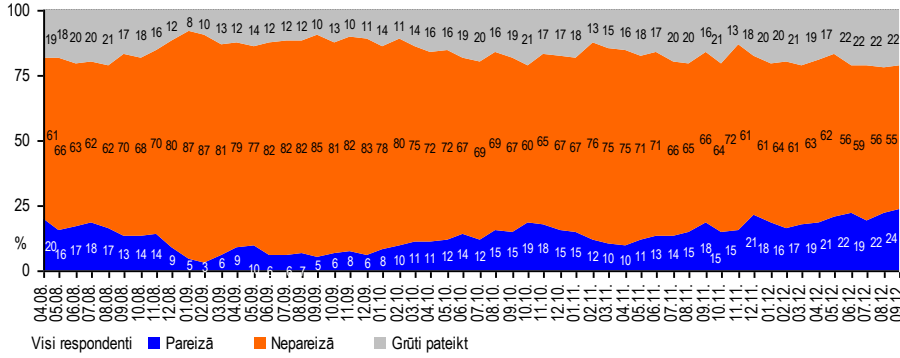
Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

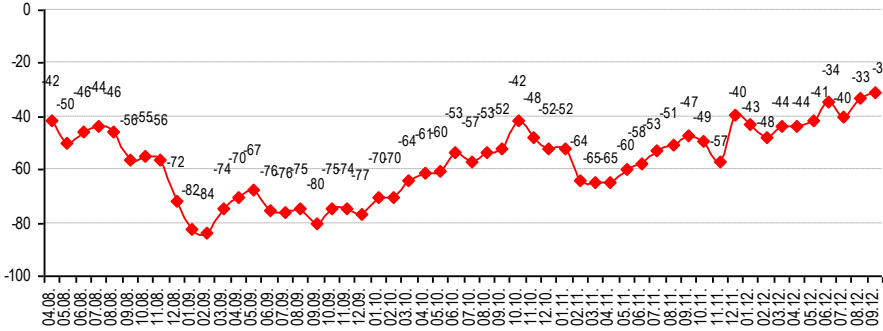
Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsuprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Iedzīvotāju vērtējums kopējās situācijas attīstībai valstī septembrī, salīdzinot ar augustu, teikts, ka situācija attīstās „pareizā” virzienā (augustā: 22%, septembrī: 24%). Tiesa, vairāk nekā puse aptaujāto joprojām uzskata, ka situācija attīstās nepareizi (augustā: 56%, septembrī: 55%).

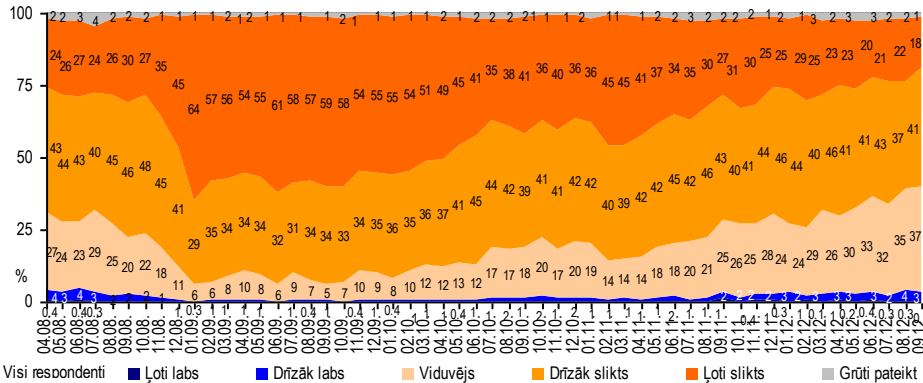
Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

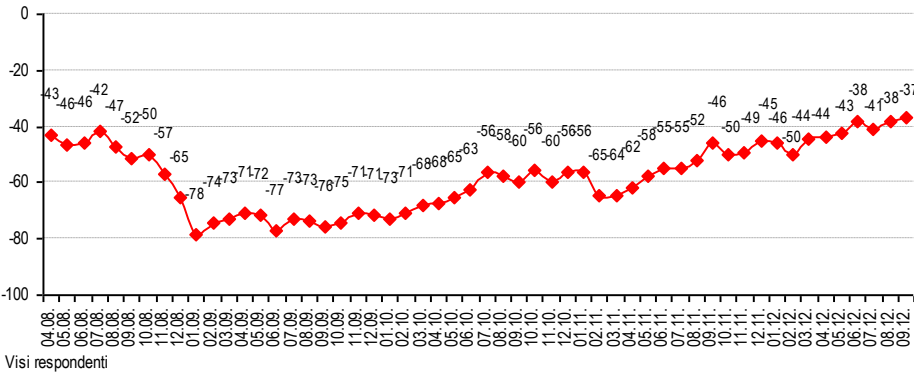
Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

Vērtējot pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli, septembrī 59% iedzīvotāju to uzskatījuši par kopumā sliktu (atbildes „drīzāk slihts” un „ļoti slihts”). Lai arī kopējais kritisko atbilžu īpatsvars septembrī, salīdzinot ar augustu, nav mainījies, septembrī iedzīvotāji retāk teikuši, ka stāvoklis ir „ļoti slihts” (augustā: 22%, septembrī: 18%), un, attiecīgi, nedaudz biežāk – ka „drīzāk slihts” (augustā: 37%, septembrī 41%). Tiesa, situāciju par kopumā labu vēl aizvien uzskata neliela daļa aptaujāto (augustā: 4%, septembrī: 3%).

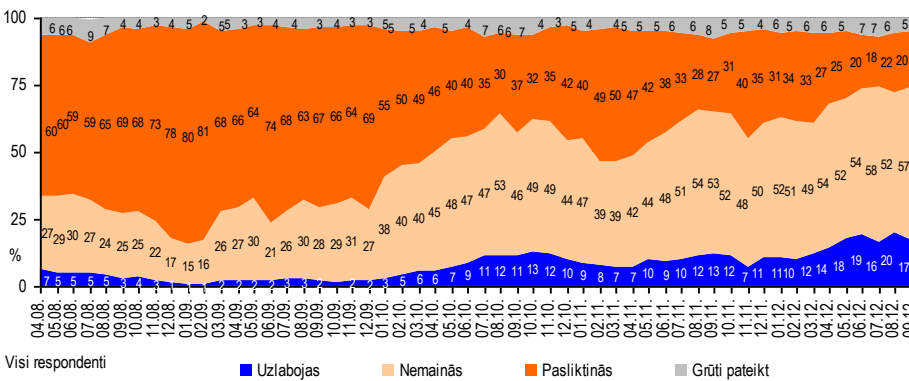
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

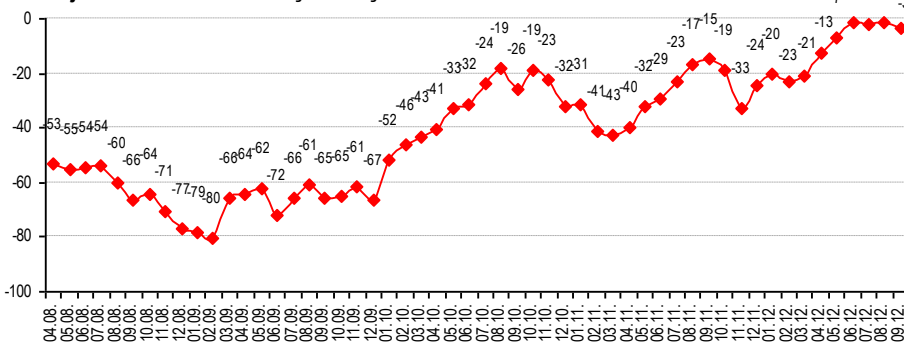
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

Vai, Jūsuprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai pasliktinās?

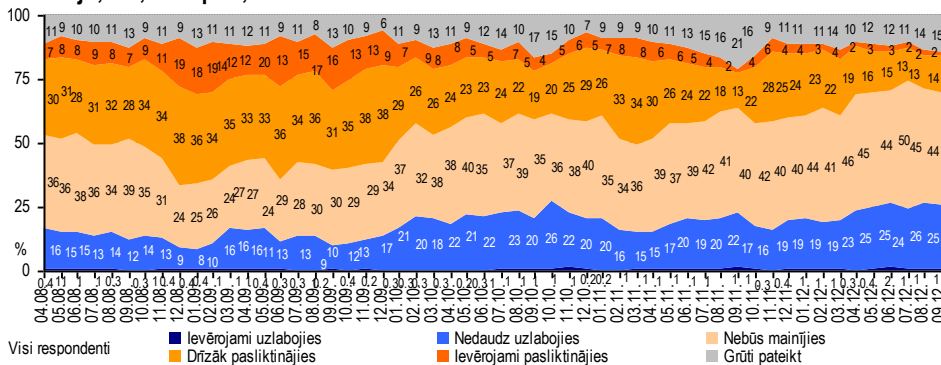
Raksturojot, kā, viņuprāt, šobrīd mainās ekonomiskā situācija valstī, septembrī iedzīvotāji nedaudz biežāk (57%) nekā augustā (52%) teikuši, ka tā nemainās. Savukārt gan pozitīvo („uzlabojas”), gan negatīvo („pasliktinās”) atbilžu īpatsvars septembrī nedaudz samazinājies. Jāatzīmē, ka aptaujātie joprojām nedaudz biežāk uzskata, ka situācija attīstās nepareizi (20%) nekā pareizi (17%).

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

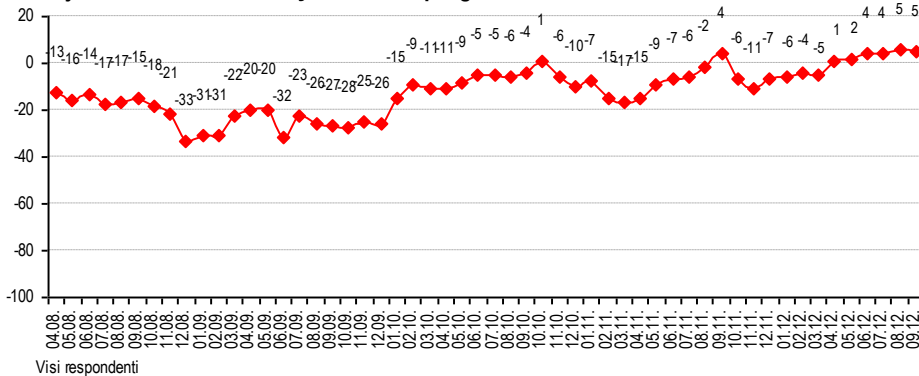
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

Salīdzinot ar augustu, prognozes par to, kā turpmāko 12 mēnešu laikā varētu attīstīties ekonomiskā situācija valstī, septembrī nav būtiski mainījušās. Pozitīvas prognozes (atbildes „ievērojami uzlabojies” un „nedaudz uzlabojies”) (26%, augustā: 27%) joprojām sniegtas nedaudz biežāk nekā negatīvas („drīzāk pasliktinājies” un „ievērojami pasliktinājies”) (16%, augustā: 15%). Tiesa, līdzīgi kā iepriekš 2012.gadā, arī septembrī visbiežāk aptaujātie teikuši, ka turpmākā gada laikā ekonomiskais stāvoklis valstī nebūs mainījies (44%).

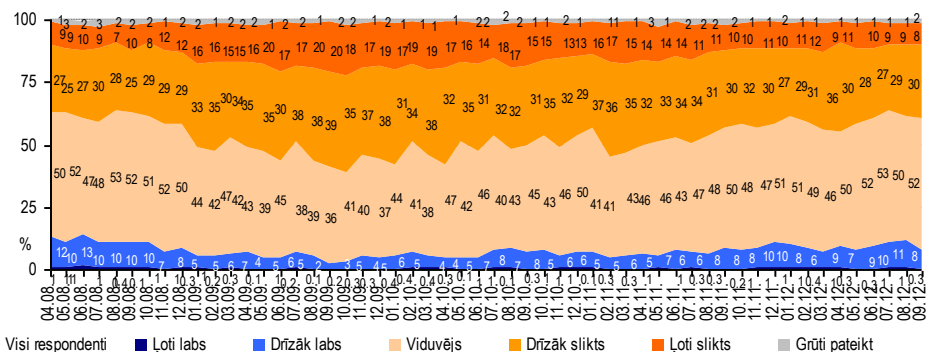
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

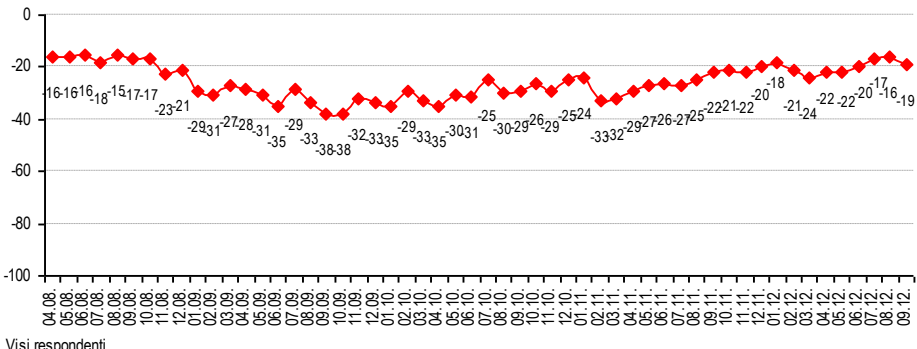
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsprāt, tas ir...

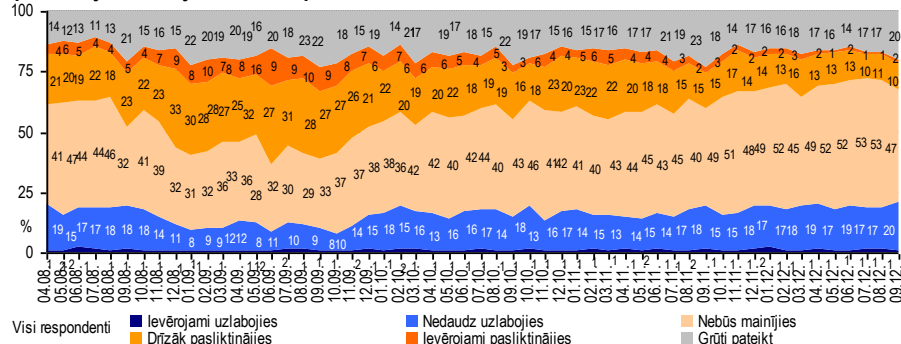
Lūgti novērtēt savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli, septembrī aptaujātie visbiežāk teikuši, ka tas ir „viduvējs” (52%, augustā: 50%). To, ka stāvoklis ir kopumā labs (atbildes „ļoti labs” un „drīzāk labs”), atzina vien 8%, kas ir nedaudz retāk nekā augustā, kad tādu vērtējumu sniedza 12%. Savukārt atbildes „drīzāk slikts” un „ļoti slikts” gan augustā, gan septembrī atzīmēja gandrīz 2/5 aptaujāto (38%).

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

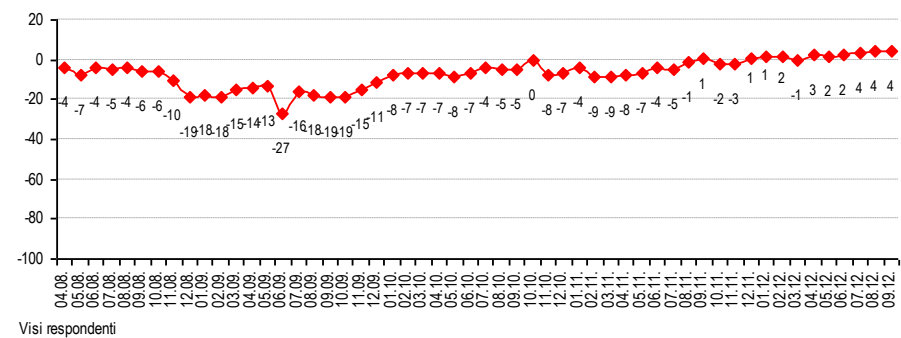
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

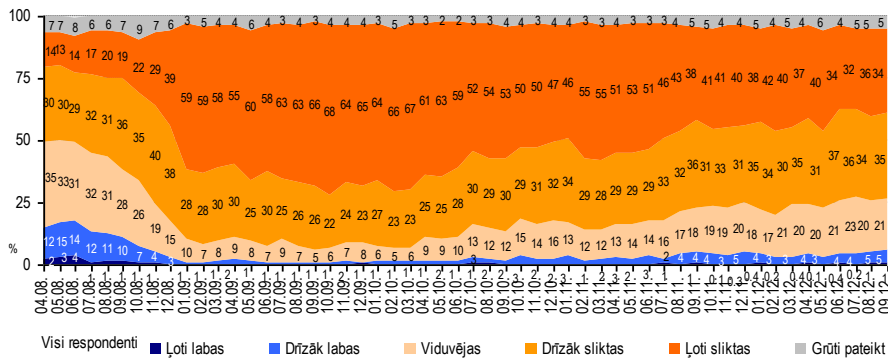
Vērojams, ka iedzīvotāju prognozes par viņu ģimenes materiālo situāciju nākotnē pēdējā pusgada laikā bijušas kopumā optimistiskākas. Septembrī to, ka situācija pēc gada būs uzlabojusies, teica 21% aptaujāto (augustā: 18%), bet to, ka tā būs pasliktinājusies: 12% (arī augustā: 12%). Tiesa, salīdzinoši liela daļa aptaujāto atzina, ka pēc gada viņu ģimenes materiālais stāvoklis nebūs mainījies (47%, augustā: 53%).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

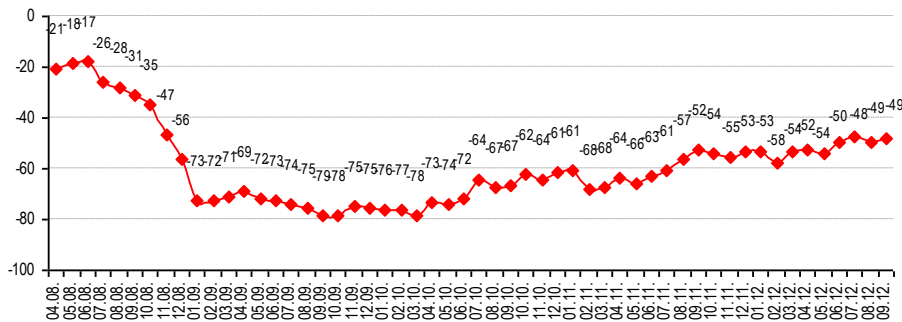
Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

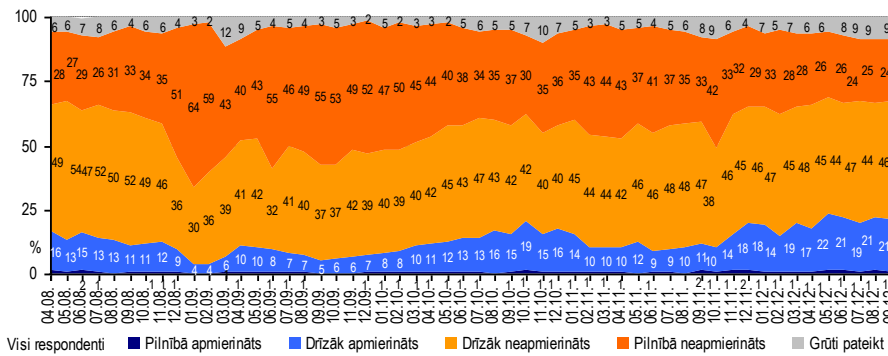
Septembrī iedzīvotāju vērtējums iespējām valstī atrast labu darbu, salīdzinot ar augustu, nav būtiski mainījies. Vairākums aptaujāto šādas iespējas uzskata par kopumā sliktām (atbildes „drīzāk sliktas” un „ļoti sliktas”) (augustā: 70%, septembrī: 69%) un tikai retais – par labām („drīzāk labas” un „ļoti labas”) (gan augustā, gan septembrī: 6%).

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

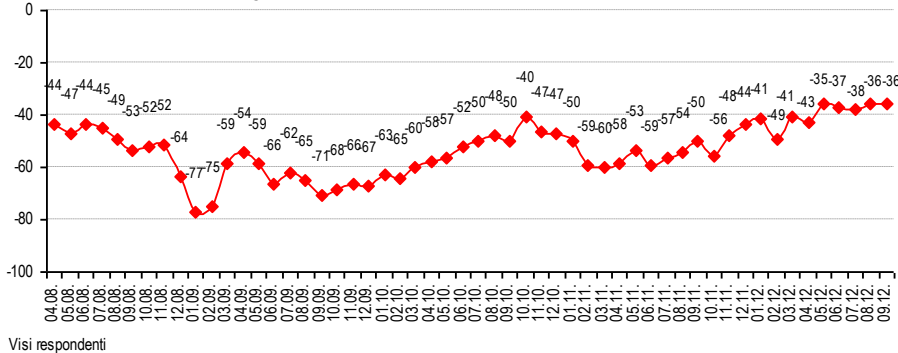
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.52 dati, kopumā 70% aptaujāto nav apmierināti ar Latvijas valdības darbu (atbildes „drīzāk apmierināts” un „pilnībā apmierināts”). Savukārt atzinīgu vērtējumu pauda vien nedaudz vairāk par 1/5 iedzīvotāju (22%). Jāatzīmē, ka septembrī, salīdzinot ar augustu, iedzīvotāju uzskatos par valdības darbu būtiskas izmaiņas nav vērojamas.

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Margarita Dunska, Dr.oec., Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” rezultāti parāda, ka mūsu sabiedrības noskaņojums mēneša laikā kopumā nav mainījies: kopējā noskaņojuma indekss saglabājās tāds pats kā augustā (-21 punkts). Nelielas svārstības notikušas tikai atsevišķu indikatoru vērtējumā, turklāt abos virzienos - vērtējums gan uzlabojas, gan pasliktinājās, bet izmaiņas tiešām nav būtiskas. Uz pozitīvāku pusi mainījies valsts kopējās situācijas attīstības vērtējums. Šis indekss saglabājās negatīvs (-31), bet tas ir vislabākais vērtējums „DNB Latvijas barometra” pētījuma laikā. Kritiskākajos brīžos 2009.gada sākumā indekss bija -84 punkti. Neskatoties uz to, ka joprojām lielākā daļa aptaujāto (55%) uzskata, ka situācija valstī attīstās nepareizi, šāds vērtējums arī ir labākais visa pētījuma laikā. Kritiskāk tiek vērtēts pašreizējais ekonomiskais stāvoklis - vairāk cilvēku uzskata, ka tas kopumā ir slikts – 59%, bet, salīdzinot ar augustu, indekss tomēr uzlabojies par 1 punktu. Turklāt, ja parasti ģimenes materiālais stāvoklis tiek vērtēts labāk nekā kopējais stāvoklis ekonomikā, tad šajā aptaujā sanācis pretēji: pirmais ir nedaudz pasliktinājies. Starpība izmaiņās gan ir ļoti neliela, un cilvēki savu situāciju vērtē daudz atzinīgāk nekā valstī – ir ierasts vairāk kritizēt visu kopumā. Arī ar valdības darbu nav apmierināti 70% respondentu, kaut arī šī indeksa vērtējums ir viens no augstākajiem pētījuma laikā un septembrī nav mainījies.

Vairs nevar teikt, ka mūs ir pārņēmis „totāls” pesimisms, un gribas ticēt, ka gan pati situācija, gan tās novērtējums sabiedrībā lēni, bet tomēr stabilizējas.

Jānis Grasis, Banku augstskolas asociētais profesors

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka kopumā situācija tautsaimniecībā ir bez būtiskām izmaiņām. Lai arī vērojams neliels kāpums iedzīvotāju vērtējumam par kopējās situācijas attīstību valstī, tomēr attiecībā uz attieksmi pret valsts vispārējo ekonomisko stāvokli, ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli, iespējam atrast labu darbu un valdības darba vērtējumu nekādu īpašu izmaiņu nav. Manuprāt, esošā Ministru prezidenta premjerēšana ir pārāk klusa un neizeismīga, un tauta vēlētos daudz enerģiskāku Ministru prezidentu ar harizmu, kas varētu tautu aizraut un mainīt kopējo attieksmi pret valdības darbu.

Prof. Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis

Priecājos, ka septembrī tautas noskaņojums „pakāpies” vēl mazliet uz augšu. Turklāt pozitīvās ziņas negatīvo vērtētāju skaitu jau velk tuvāk pusei. Taču sagaidu, ka optimismu tomēr atvēsinās pirmais sniegs un augstāki izdevumi par enerģiju.

Ceru, ka valdībai izdosies turpināt eksporta pacēlumu. Tikmēr Latvijas imports jānosedz pēc iespējas drīzāk, lai no tā ienākumiem arvien vairāk varētu izdot tehniskiem uzlabojumiem eksporta un citās nozarēs. Eksportu ilgstoši var uzlabot tikai ar lielāku ražību!

Uldis Osis, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājoceklis, SIA „Konsorts” padomes priekšsēdētājs

Lai arī dažos pēdējos mēnešos kopējā noskaņojuma vērtējums nav būtiski mainījies, tas nav arī pretrunā ar indeksa kopējo tendenci – pakāpenisku noskaņojuma uzlabošanu, kas ar nelieliem kritumiem vērojama kopš 2009.gada otrās puses. Tā kā noskaņojums cilvēku apziņā pēc būtības ir subjektīva parādība, respondentu atbildes uz jautājumiem lielā mērā atkarīgas no konkrētā brīža aktualitātēm informatīvajā telpā – ziņas medijos, sarunas darbā, mājās un tamlīdzīgi. Pēdējā laikā tiek plaši apspriesta virkne koruptīva rakstura notikumu, cirkulē ziņas par neveiksmīgiem projektiem, piemēram, fotoradaru vai vilcienu pretrunīgie iepirkumi u.c. Šādas ziņas daļēji negatīvi „kompensē” labo ziņu (veiksmīga valsts attīstība makroekonomiskā līmenī, eksporta apjoma pieaugums u.c.), pozitīvo ietekmi uz cilvēku apziņu un noskaņojumu. Arī eirozonas finanšu problēmas iedzīvotājos rada zināmas bažas, it īpaši, ja viņu radinieki vai tuvi draugi devušies darbā uz citām Eiropas valstīm.

Tikmēr tagadnes un nākotnes vērtējumos vērojama pakāpeniska uzlabošanās, lai gan tie vēl joprojām ir visai tālu no neitrāla līmeņa. Maz cerību, ka to kāpums saredzamā nākotnē varētu būt straujāks sakarā ar sagaidāmo Latvijas ekonomikas iespējamo sabremzēšanos šī gada beigās un vismaz nākamā gada sākumā. Nevar izslēgt arī indeksu kritumu ierobežotā laika posmā, taču tādi bija vērojami arī agrāk, un tas nav mainījis to kopējo tendenci.

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss citu indeksu vidū izceļas ar acīmredzamu nestabilitāti. Tā kāpumi mijas ar krasiem kritumiem tā, ka var identificēt nedaudz neregulārus ciklus, kuri daļēji korelē ar gadalaiku miju. Iespējams, tā nav tikai nejauša sakritība. Indeksa cikla lejupejošā fāze parasti sakrīt ar rudens un ziemas periodu, tas ir, ar apkures sezonu, kurai, kā

zināms, arī ir sezonāls raksturs. Iedzīvotājiem tie finansiālā ziņā ir grūtākie periodi, kad strauji pieaug komunālo maksājumu slogs. Acīmredzot daudzu cilvēku apziņā tas asociējas ar ekonomiskā stāvokļa pasliktināšanos valstī kopumā.

Lai gan mazāk izteikti, ekonomiskā stāvokļa izmaiņu vērtējuma indeksa ciklisko raksturu daļēji apstiprina ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss. Arī pēdējie, indeksā vērojami septembra dati liek domāt, ka daudzas ģimenes izjūt zināmas bažas par savu materiālo stāvokli tuvākajā laikā, t.i. ziemas tuvumā.

Jāatzīmē, ka ģimenes stāvokļa vērtējums ir ar grūtībām sasniedzis 2008.gada pavasara (krīzes priekšvakara) līmeni, nedaudz atpaliekot no, piemēram, pašreizējā ekonomiskā stāvokļa vērtējuma. Tas apstiprina arī virknes ekonomistu viedokli, ka iedzīvotāji savu materiālo stāvokli nejut tik optimistiski, kā tas šķiet par valsts ekonomisko stāvokli, to vērtējot makroekonomiskās kategorijās.

Felicianā Rajevska, sociālās politikas eksperte

Valsts pašreizējās ekonomiskās situācijas izvērtējums norāda uz sakrājušos iedzīvotāju lielu nogurumu no krīzes, kuru pavada bažas par vāju iespēju atrast labu darbu un zema ticība valdības kursa pareizībai. Jebkuras valdības smaga izvēle ir starp ekonomisko efektivitāti un sociālo atbildīgumu. Ekonomiskās efektivitātes un taupīguma ēnā cilvēks jūtas aizmirsts un mazsvarīgs. Manuprāt, mūsu valsts iedzīvotāji par savu upurēšanos valsts labā krīzes smagākajā posmā ir pelnījuši viennozīmīgu un skaidri pausto budžeta skaitļos valdības sociālo atbalstu. Tas nav populisms, bet normāla demokrātiskas valsts politika.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Analizējot „DNB Latvijas barometra” pētījuma datus un vērojot, kā pēdējo 4 mēnešu laikā iedzīvotāju noskaņojuma indeksi svārstās 3 līdz 4 punktu robežās, pirmais secinājums ir – nekas nemainās. Salīdzinot ar, piemēram, situāciju pirms gada, attieksme ir kļuvusi pozitīvāka, taču atšķirības indeksu dinamikā pa mēnešiem ir niecīgas.

Uz šī fona, turklāt atceroties arī nesenās diskusijas masu medijos par nevienlīdzību Latvijā, kurās bija runa par „kritušajiem” cīņā par krīzes pārvarēšanu un viņu (vismaz daļas) bezpalīdzīgumu un pārliecību par nespēju ietekmēt savu likteni, pašas no sevis uzprasās asociācijas ar „Rietumu frontē bez pārmaiņām”.

Tas, protams, atgādina, ka rezultāts – kāda sabiedrība un ar kādām vērtībām „iznāks” no krīzes – veidojas tieši tagad. Ja iepriekšējos gados sociālās apdrošināšanas sistēma balstījās uz solidaritātes principu, atgādinot, ka, lai saņemtu lielākus pabalstus un lielāku pensiju, ir vairāk jāstrādā, jācenšas saņemt lielāku algu un arī jāmaksā lielākus nodokļus, tad tagad arī krīzes dēļ šis princips tiek jaukts, piemēram, nodokļu maksāšanu no mazas algas pielīdzinot nodokļu nemaksāšanai vispār. Kādas būs sekas, nezina. Jācer, ka tas tiešām palīdzēs citādāk atrisināt neatrisināmās situācijās (t.i., ko nevar risināt ar sociālās palīdzības mehānismiem), bet varbūt tikai apstiprinās sajūtu „ko tad es kā muļķis maksāju tos nodokļus”, radot vēl vienu argumentu jau tā diezgan izplatītajai nodokļu nemaksāšanai.

Neviens pētījums gan nedos viennozīmīgu atbildi, kādi atbalsta pasākumi tiks atzinīgi novērtēti sabiedrībā kopumā, jo sabiedrībā pastāv gan nosodījums pret cilvēkiem, kuru galvenais ienākumu avots jau ilgstoši ir pabalsti, par kaunu uzskatot došanos pieteikties sociālajai palīdzībai, gan uzskats, ka valsts pienākums ir nodrošināt ne tikai sociālos pabalstus, bet arī „darbu ar labu algu”. Turklāt runa nereti ir nevis par uzņēmējdarbībā atbalstošu nodokļu politiku, bet vārda tiešā nozīmē – par valsts uzņēmumiem, kuros ikviens varētu atrast darbavietu ar labu algu.

Vērtību maiņas ietekmēšanā jāpiemin ne tikai valsts pārstāvju darbi, bet arī vārdi. Noskaņa, kādā tiek runāts par dzimstības veicināšanu, un vēlme daudz tiešāk iesaistīties lēmuma pieņemšanā un kontrolēt izvēli (piemēram, aizliedzot vai būtiski ierobežojot abortus), nosodot vai ar nodokļu sistēmu sodot cilvēkus, kam bērnu nav, sabiedrībā rada sajūtu, ka tieši valsts ir galvenā labuma guvēja. Tad gan nav arī brīnums, ka aptaujās parādās atbildes - „kam tad tos bērnus vajag: man vai valstij?”, un prasība „nu, tad, valsts, uzturi savus bērnus” ir tikai loģiska.

Ieva Struka, Latvijas Radošo savienību padomes valdes priekšsēdētāja

Domāju, ka jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati lielā mērā attēlo reālo situāciju Latvijā un latviešu raksturu, kas, nestabilitātes un mediju negatīvās informācijas pārsātināts, ievēro piesardzību savās nākotnes prognozēs un tagadnes vērtējumā.

Brīdī, kad, dažādu iemeslu dēļ aizejot no iepriekšējās darba vietas, nebūs ilgstoši jāpaliek bezdarbnieka statusā un izdosies operatīvi atrast darbu, kas apmierina vai nu finansiāli vai profesionāli, bet vislabāk, ja abējādi, mainīsies arī sabiedrības kopējais noskaņojums.

Tas pats attiecas arī uz valdības darba vērtējumu - ja parādītos informācija, kas liecina, ka mazinās ierēdņu skaits un viņu atalgojums ir adekvāts vidējai iedzīvotāju izpelņai, valdības darbs tiktu vērtēts augstāk. Tieši tas pats attiecas uz

konkrētiem valdības lēmumiem – ja tie biežāk būtu konstruktīvi un liecinātu par konkrētu ietekmi uz iedzīvotāju un valsts labklājības līmeņa celšanos, arī tad valdības darbs tiktu vērtēts pozitīvāk.

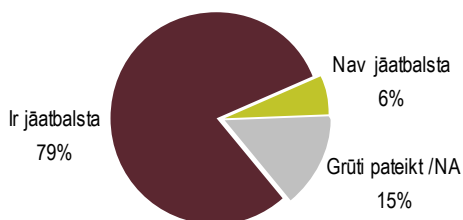
III DAĻA –KULTŪRA

Galvenie rezultāti

Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.52 dati, vairākums iedzīvotāju (79%) uzskata, ka kultūras joma būtu jāatbalsta no valsts budžeta, visbiežāk savu viedokli pamatojot ar to, ka bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos (67%). Vairāk nekā puse iedzīvotāju pauda uzskatu, ka jomas, kuras noteikti būtu jāatbalsta no valsts budžeta, ir nacionālas nozīmes kultūras pasākumi (piemēram, Dziesmu un Deju svētki) (65%) un bērnu interešu izglītība kultūras jomā (54%). Savukārt par kultūras jomu, kurai nepieciešamības gadījumā finansējumu varētu samazināt, visbiežāk uzskatīta jaunu kultūras objektu būvniecība (35%). Runājot par iedzīvotāju kultūras un izklaides patēriņu, 2010. un 2012.gada pētījumu datu salīdzinājums liecina, ka šogad iedzīvotāji kultūras un izklaides pasākumiem tērē nedaudz vairāk nekā 2010.gadā. Aptaujas dati ļauj secināt arī, ka izklaides pasākumiem iedzīvotāji tērē vairāk nekā kultūras pasākumiem vai grāmatu iegādei.

- Kopumā 79% iedzīvotāju uzskata, ka **kultūras joma ir jāatbalsta no valsts budžeta**, bet pretēju viedokli pauda 6%.
- Lūgti paust attieksmi pret dažādiem argumentiem par to, **kāpēc kultūru vajadzētu atbalstīt no valsts budžeta**, visbiežāk iedzīvotāji piekrituši tam, ka bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespēju piedalīties kultūras pasākumos (67%).
- Savukārt, lūgti paust **attieksmi pret argumentiem, kāpēc kultūras finansējumu varētu samazināt vai izbeigt**, aptuveni puse aptaujas dalībnieku (49%) norādīja, ka atbalstu kultūrai no valsts budžeta samazināt nedrīkst. Kādam no argumentiem piekrita kopumā 1/3 aptaujāto, visbiežāk (19%) atbildot, ka kultūrai finansējumu varētu samazināt vai izbeigt tāpēc, ka ir citas svarīgākas lietas, kam jānovirza finansējums.
- Par tādām **kultūras jomām, kuras noteikti būtu atbalstāmas no valsts budžeta**, visbiežāk uzskatīti nacionālas nozīmes tradicionāli kultūras pasākumi (Dziesmu un Deju svētki) (65%), kā arī bērnu interešu izglītība kultūras jomā (54%). Savukārt jaunu kultūras objektu būvniecība visbiežāk (35%) atzīta par **jomu, kurai nepieciešamības gadījumā finansējumu varētu samazināt**.
- Lūgti raksturot, **cik daudz naudas viņi vidēji mēnesī tērē izklaidei**, nedaudz vairāk par pusi aptaujāto (53%) norādīja, ka tērē ne vairāk par 20Ls mēnesī. Arī runājot par kultūras pasākumiem un grāmatām atvēlētajiem līdzekļiem, visbiežāk iedzīvotāji teikuši, ka tiem tērē līdz 20Ls (attiecīgi 46% un 35%). Jāatzīmē, ka, runājot par kultūras pasākumiem (46%) un grāmatām (61%), salīdzinoši liela iedzīvotāju daļa norādīja, ka tādiem mērķiem naudu netērē vispār. Par izklaidi šādu atbildi sniedza 27%.
- Kā liecina pētījuma dati, **biežāk apmeklētie kultūras pasākumi** ir dažādi svētki un festivāli (36%), teātra izrādes (32%) un vizuālās mākslas izstādes muzejos, izstāžu zālēs vai galerijās (24%).

Vai, Jūsaprāt, kultūras joma ir jāatbalsta no valsts budžeta?

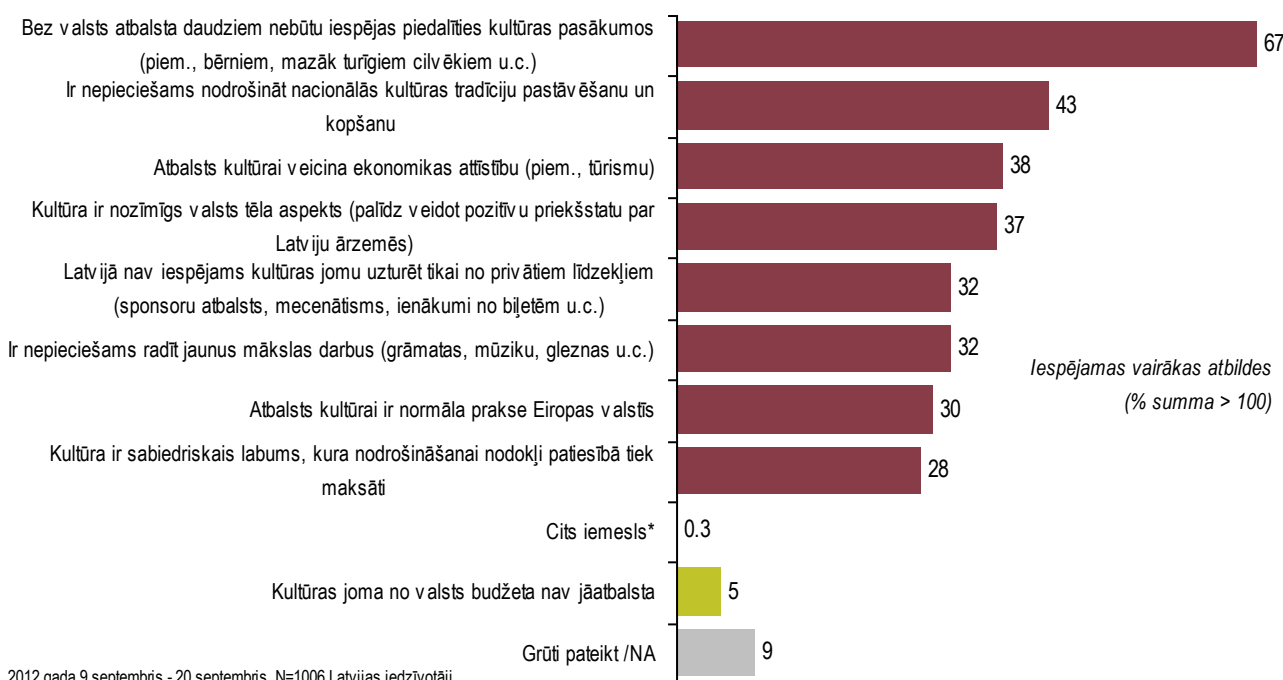

2011.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas iedzīvotāji

Uzskati par kultūras finansēšanu no valsts budžeta

„DNB Latvijas barometra” Nr.52 ietvaros iedzīvotājiem jautāja, vai, viņuprāt, kultūras joma būtu jāatbalsta no valsts budžeta. Lielākā daļa (79%) norādīja, ka kultūra būtu jāatbalsta. Pretēju viedokli pauda 6% aptaujas dalībnieku.

Ir izskanējuši vairāki argumenti, kādēļ kultūras joma būtu jāatbalsta no valsts budžeta. Kuriem no tiem Jūs piekristat?

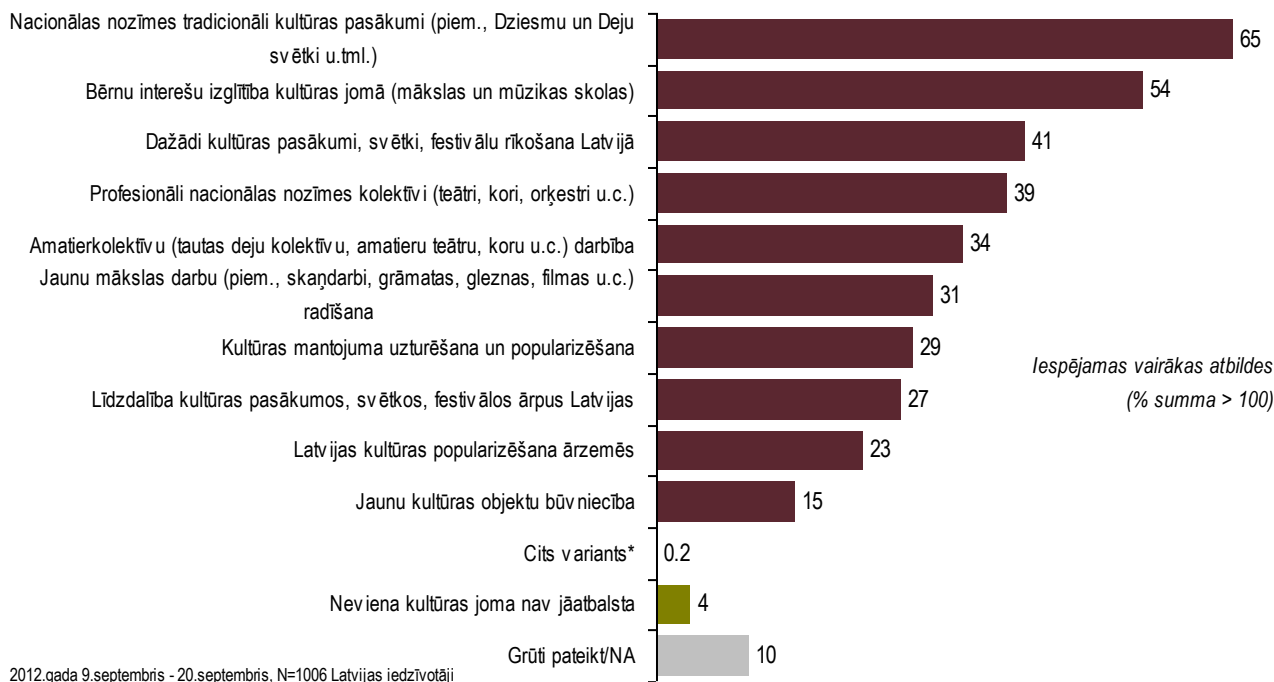

2012.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits iemesls" minēts: "jāsakārto vecos kultūras namus" (minēts 1 reizi); "garīgais līmenis" (minēts 1 reizi); "cilvēkam jārada kopības sajūta" (minēts 1 reizi).

Lūgti raksturot, kāpēc kultūra būtu atbalstāma no valsts budžeta, visbiežāk iedzīvotāji teikuši, ka tā jāatbalsta, jo bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos (67%). Aptuveni 2/5 aptaujāto atzina arī, ka kultūra jāfinansē no valsts budžeta tāpēc, ka ir nepieciešams nodrošināt nacionālās kultūras tradīciju pastāvēšanu un kopšanu (43%). Nedaudz retāk norādīts, ka atbalsts kultūrai veicina ekonomikas attīstību (38%) un ka kultūra ir nozīmīgs valsts tēla aspekts (37%). Citas atbildes nosauca mazāk nekā 1/3 aptaujas dalībnieku.

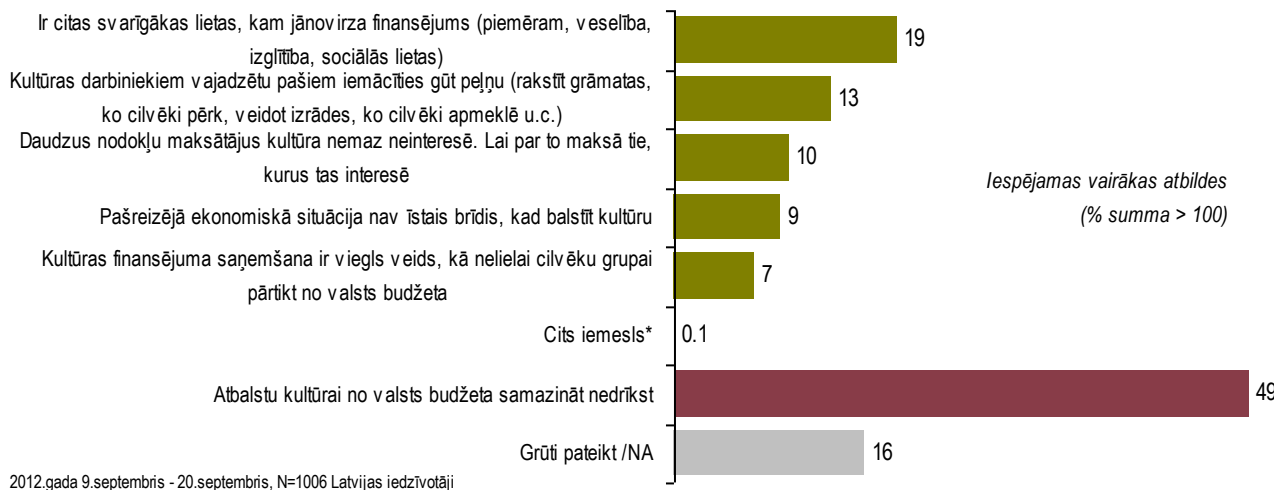
Kuras kultūras jomas, Jūsaprāt, noteikti būtu jāatbalsta no valsts budžeta?

*Kategorijā "Cits variants" minēts: "pašiem domāt, kas gūtu peļņu gan pašiem, gan valstij" (minēts 1 reizi); "vecu kultūras namu atjaunošana" (minēts 1 reizi).

Kā jau iepriekš minēts, lielākā daļa iedzīvotāju (79%) uzskata, ka kultūra būtu jāfinansē no valsts budžeta. Jautāti, kuras kultūras jomas noteiktu būtu atbalstāmas, vairāk nekā puse aptaujāto teica, ka finansēt vajadzētu nacionālas nozīmes tradicionālus kultūras pasākumus (piem., Dziesmu un Deju svētkus) (65%), kā arī bērnu interešu izglītību kultūras jomā (mākslas un mūzikas skolas) (54%). Aptuveni 2/5 norādīja, ka atbalstīt vajadzētu dažādus kultūras pasākumus, svētku, festivālu rīkošanu Latvijā (41%), kā arī profesionālus nacionālas nozīmes kolektīvus (teātri, kori, orķestri) (39%). Citas jomas norādīja mazāk nekā 1/3 aptaujāto, un visretāk teikts, ka valstij jāfinansē Latvijas kultūras popularizēšana ārzemēs (23%), kā arī jaunu kultūras objektu būvniecība (15%).

Ir izskanējuši arī vairāki argumenti, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta vajadzētu samazināt vai vispār izslēgt. Kuriem no tiem Jūs piekristat?

*Kategorijā "Cits iemesls" minēts: "svarīgāk būtu sadalīt jau esošo naudu pareizi" (minēts 1 reizi).

Savukārt lūgti paust attieksmi pret dažādiem argumentiem, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta vajadzētu samazināt vai vispār izslēgt, kopumā kādam no argumentiem par labu finansējuma samazināšanai piekrita aptuveni 1/3 aptaujāto. Visbiežāk iedzīvotāji atbalstu puda argumentam, ka ir citas svarīgākas lietas, kam jānovirza finansējums (19%) un ka kultūras darbiniekiem vajadzētu pašiem iemācīties gūt peļņu (13%). Citiem argumentiem par to, kāpēc vajadzētu samazināt vai pārtraukt kultūras finansēšanu no valsts budžeta, piekrita ne vairāk kā 1/10 aptaujāto. Aptuveni puse iedzīvotāju (49%) atzina, ka atbalstu kultūrai no valsts budžeta samazināt nedrīkst.

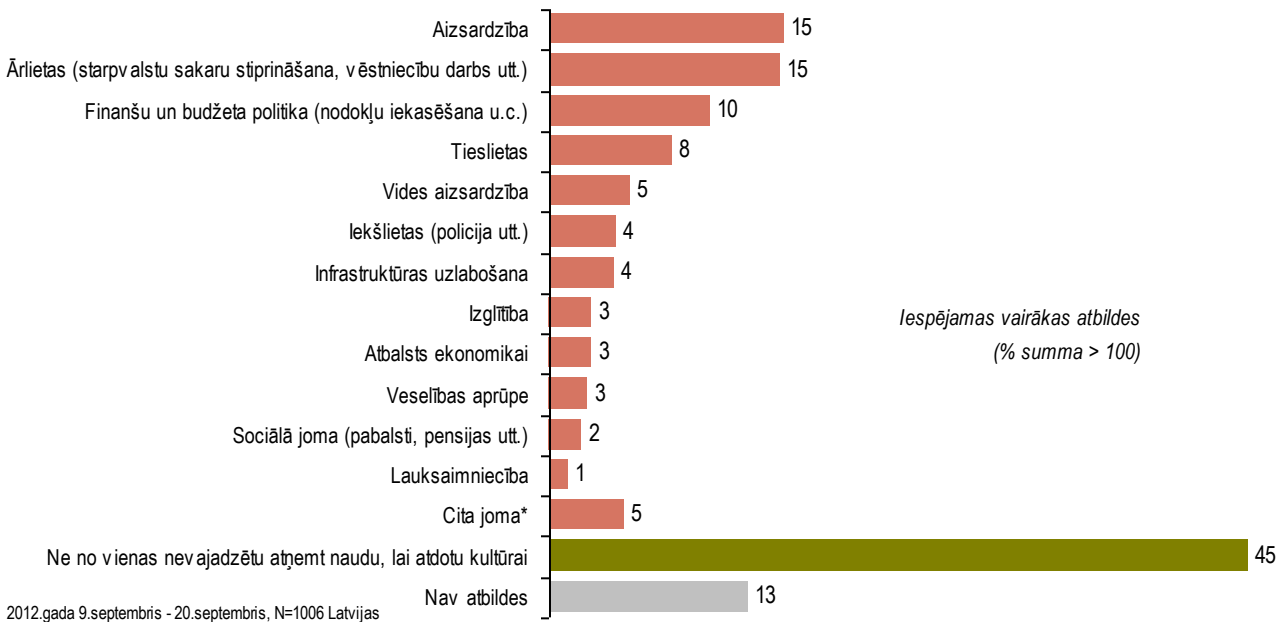
Gadījumā, ja līdzekļu trūkuma dēļ valsts budžetā būtu jāsamazina finansējums kultūrai, kurām 3 jomām to varētu darīt pirmām kārtām?

*Kategorijā "Cits variants" minēts: "atkarībā no lietderības pakāpes" (minēts 1 reizi); "ko mazāk izvēlas cilvēki" (minēts 1 reizi).

Ja līdzekļu trūkuma dēļ valsts budžetā būtu jāsamazina finansējums kultūrai, pēc iedzīvotāju domām, pirmām kārtām to varētu samazināt jaunu kultūras objektu būvniecībai (35%). Citas jomas minētas ievērojami retāk. 17% norādīja, ka finansējumu varētu samazināt līdzdalībai kultūras pasākumos, svētkos, festivālos ārpus Latvijas, un 13% - ka Latvijas kultūras popularizēšanai ārzemēs. Citas jomas nosauca ne vairāk kā 10% aptaujāto, un visretāk teikts, ka nepieciešamības gadījumā finansējumu varētu samazināt bērnu interešu izglītībai kultūras jomā (4%). Jāpiebilst, ka 29% iedzīvotāju teica, ka līdzekļus nedrīkst atņemt nevienai kultūras jomai.

No kurām citām jomām, Jūsprāt, valsts budžetā varētu ņemt finansējumu, lai būtu vairāk, ko piešķirt kultūrai?

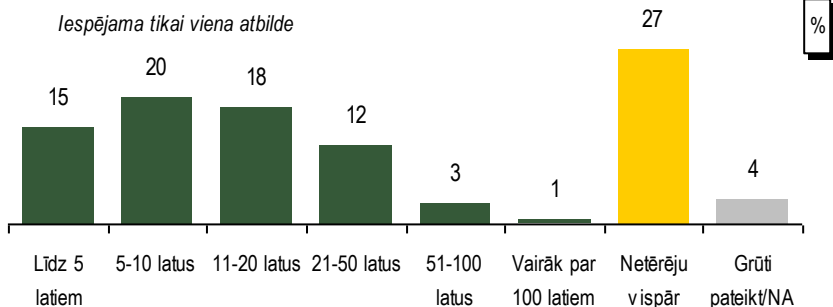

*Kategorijā "Cita joma" minēts: "no izdevumiem valsts aparāta uzturēšanai (algas, iestāžu skaits u.tml.)" (minēts 25 reizes); "no ES fondiem" (minēts 3 reizes); "nedaudz no visām sfērām" (minēts 2 reizes); "no sponsoriem (lieliem uzņēmumiem u.tml.)" (minēts 3 reizes); "no ziedojumiem" (minēts 2 reizes); "attīstīt darba vietas un vairāk iekasēt" (minēts 1 reizi); "mums pietiktu, ja netiktu nauda atmazgāta caur uzņēmumiem (mistiskiem)" (minēts 1 reizi); "nebūvēt nevajadzīgus objektus, kas tāpat pēc tam stāv neizmantoti" (minēts 1 reizi); "nesniegt palīdzību ES valstīm" (minēts 1 reizi); "no pasaules vēstures objektu fondiem" (minēts 1 reizi); "no politiskajām partijām" (minēts 1 reizi); "no reliģiskām organizācijām" (minēts 1 reizi); "no sporta" (minēts 1 reizi); "no Vecrīgas krodziņiem, kur uzturas tūristi" (minēts 1 reizi); "piesaistīt ārvalstu investorus" (minēts 1 reizi).

Atbildot uz jautājumu par to, no kurām citām jomām, viņprāt, valsts budžetā varētu ņemt finansējumu, lai būtu vairāk, ko piešķirt kultūrai, visbiežāk iedzīvotāji pauduši uzskatu, ka kultūras nozares finansējuma palielināšanai naudu atņemt nevajadzētu nevienai nozarei (45%). Kādu no piedāvātajām jomām nosauca kopumā 42%, un visbiežāk teikts, ka finansējumu varētu ņemt no aizsardzības (15%), ārlietu (15%) un finanšu un budžeta politikas (10%) jomām. Citas jomas nosauca mazāk par 1/10 aptaujāto, un visretāk minēta izglītība (3%), atbalsts ekonomikai (3%), veselības aprūpe (3%), sociālā joma (2%) un lauksaimniecība (1%).

Atvēlētie līdzekļi izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai

Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat izklaidei?

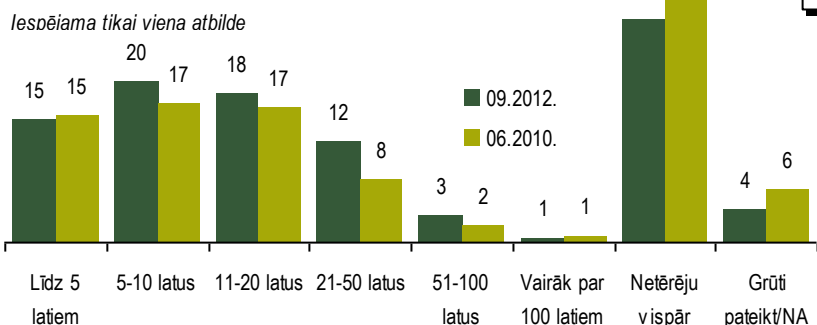
2012.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas

Pētījuma ietvaros iedzīvotājiem jautāja, cik daudz naudas viņi tērē izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai, kā arī grāmatu iegādei.

Aptuveni puse aptaujāto norādīja, ka mēnesī izklaidei tērē līdz 20Ls: 15% teica, ka tērē līdz 5Ls, 20% - ka 5Ls līdz 10Ls un vēl 18% - ka 11Ls līdz 20Ls. Vairāk nekā 20Ls mēnesī izklaidei tērē nedaudz mazāk par 1/5 aptaujāto, tai skaitā – 12% no 21Ls līdz 50Ls un tikai 4% - vairāk nekā 50Ls. Jāatzīmē, ka 27% aptaujāto norādīja, ka izklaidei naudu netērē vispār.

Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat izklaidei?

2010. un 2012.gada aptauju datu salīdzinājums

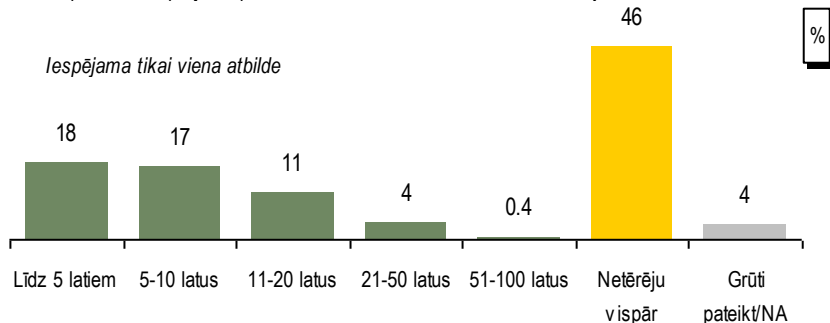
Visi respondenti

Ja salīdzina 2010. un 2012.gada datus, var secināt, ka šogad iedzīvotāji retāk teikuši, ka netērē naudu izklaidei (2010.gadā: 35%, 2012.gadā: 27%).

Jautāti, cik naudas vidēji mēnesī viņi tērē kultūras pasākumiem, gandrīz puse aptaujāto (46%) norādīja, ka viņi naudu šādiem mērķiem netērē vispār. Aptuveni tikpat bieži iedzīvotāji atzīmējuši, ka kultūras pasākumiem tērē līdz 20Ls mēnesī: 18% norādīja, ka tērē līdz 5Ls, 17% teica, ka tērē 5Ls līdz 10Ls, un vēl 11% norādīja, ka tērē 11Ls līdz 20Ls. Lielākas summas atzīmētas salīdzinoši reti: to, ka tērē vairāk nekā 20 latus, teica vien 4% aptaujāto.

Salīdzinot 2010. un 2012.gadā veikto pētījumu datus, jāatzīmē, ka līdzīgi, kā tas ir ar līdzekļu atvēlēšanu izklaidei, arī par kultūru šogad nedaudz retāk atzīmēts, ka tai nauda netiek tērēta: ja 2010.gadā atbildi „netērēju vispār” atzīmēja 50% iedzīvotāju, tad 2012.gadā – 46%.

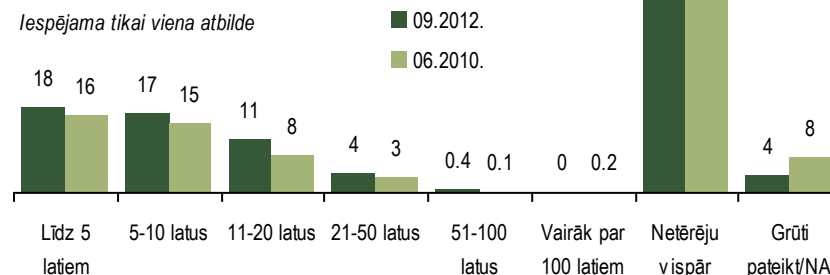
Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat kultūras pasākumiem (piemēram, teātri, izstādes, opera, klasiskās mūzikas koncerti u.tml.)?

2012.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas

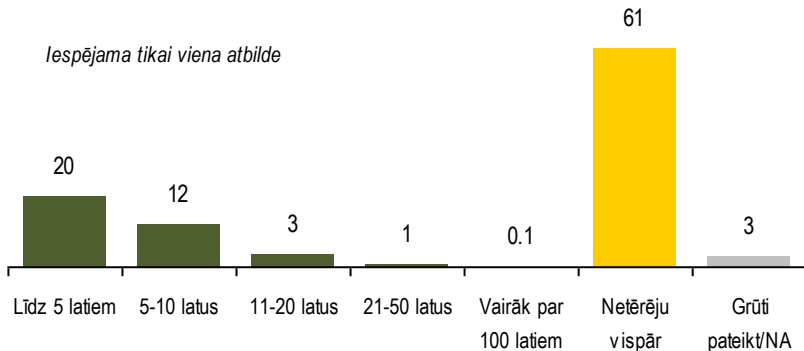
Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat kultūras pasākumiem (piemēram, teātri, izstādes, opera, klasiskās mūzikas koncerti u.tml.)?

2010. un 2012.gada aptauju datu salīdzinājums

Visi respondenti

Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat grāmatu iegādei (neskaitot mācību un profesionālo literatūru, kas nepieciešama darbam vai mācībām)?

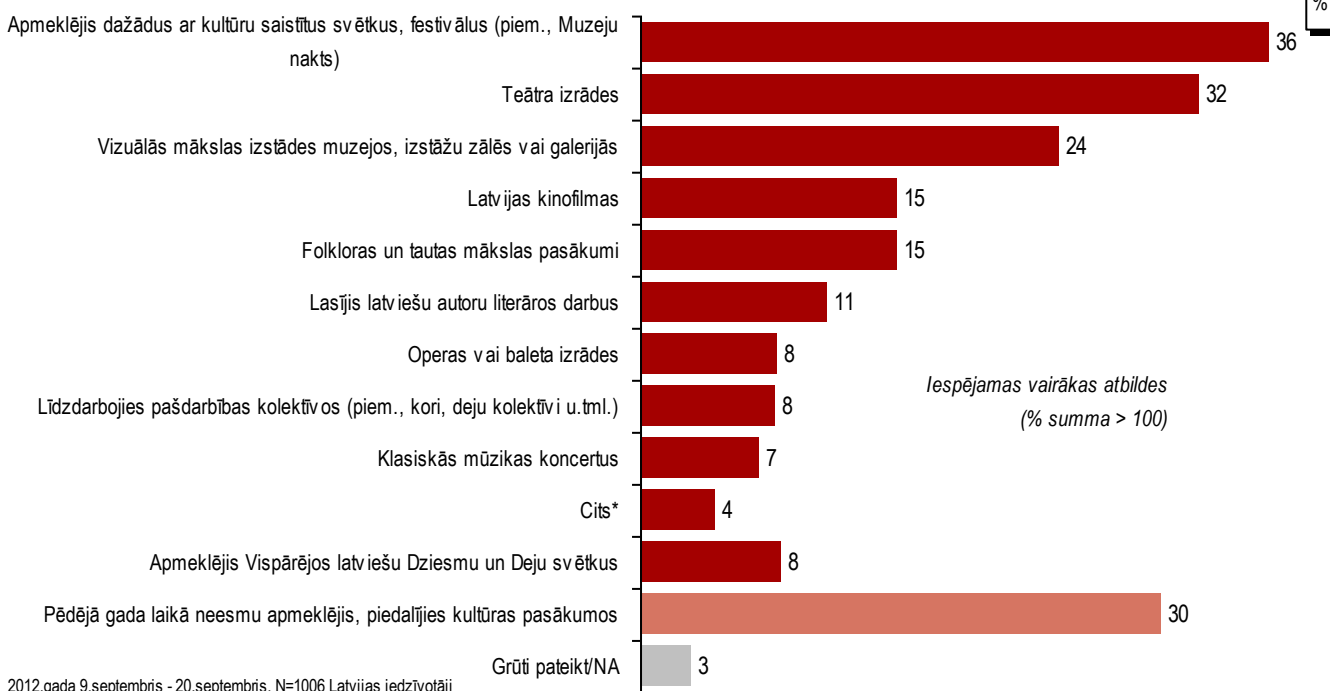

2012.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas

To, ka tērē naudu grāmatām, norādīja kopumā nedaudz vairāk par 1/3 aptaujāto. Visbiežāk iedzīvotāji teikuši, ka grāmatām tērē līdz 5Ls mēnesī (20%). Retāk (12%) atzīmēts, ka 5Ls līdz 10Ls. To, ka grāmatām tērē vairāk nekā 10Ls mēnesī, norādīja 4%, bet lielākā daļa aptaujāto (61%) atzina, ka grāmatām naudu netērē vispār.

Iedzīvotāju kultūras patēriņš

Kādus Latvijas kultūras pasākumus Jūs PĒDĒJĀ GADA LAIKĀ esat apmeklējis/usi vai piedalījies/usies?

2012.gada 9.septembris - 20.septembris, N=1006 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits" minēts: "pilsētas/pagasta rīkoti pasākumi (pilsētas svētki u.c.)" (minēts 24 reizes); "dažādi koncerti" (minēts 12 reizes); "bēmu pasākumi" (minēts 2 reizes); "pasākumi bibliotēkā" (minēts 2 reizes); "skolas rīkoti pasākumi" (minēts 2 reizes); "apmeklēju memoriālu Salaspilī" (minēts 1 reizi); "svētceļojums uz Aglonu" (minēts 1 reizi).

Raksturojot, kādus Latvijas kultūras pasākumus viņi pēdējā gada laikā apmeklējuši, visbiežāk aptaujātie teica, ka ir apmeklējuši dažādus svētkus, festivālus (36%). Tikai nedaudz retāk nosauktas arī teātra izrādes (32%). Aptuveni 1/4 atzīmēja, ka pēdējā gada laikā ir apmeklējuši vizuālās mākslas izstādes muzejos, izstāžu zālēs vai galerijās (24%). Nedaudz retāk minēti tādi kultūras pasākumi kā Latvijas kinofilmas (15%), kā arī folkloras un tautas mākslas pasākumi (15%). Vēl 11% teica, ka pēdējā gada laikā ir lasījuši latviešu autoru literāros darbus. Savukārt salīdzinoši retāk iedzīvotāji teica, ka ir apmeklējuši operas vai baleta izrādes (8%) un klasiskās mūzikas koncertus (7%), kā arī līdzdarbojušies pašdarbības kolektīvos (8%). 8% iedzīvotāju atzīmējuši arī, ka pēdējā gada laikā viņi ir apmeklējuši Vispārējos latviešu Dziesmu un Deju svētkus, lai arī pēdējie Dziesmu svētki norisinājās 2008.gadā. Jāpiebilst, ka aptuveni 1/3 aptaujāto atzina, ka pēdējā gada laikā nav apmeklējuši nekādus Latvijas kultūras pasākumus (30%).

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR KULTŪRU

Maranda Behmane, Centrālās statistikas pārvaldes Sociālās statistikas departamenta direktore

Kultūra ir viena no tām sfērām, kas ekonomiskās krīzes apstākļos parasti cieš visvairāk - gan no iedzīvotāju maksātspējas, gan no valsts budžeta iespēju sarukuma. Centrālās statistikas pārvaldes veiktā mājsaimniecību budžetu apsekojuma rezultāti to skaidri arī parāda. Izdevumi atpūtai un kultūrai 2011.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu (kas ir pēdējais pirmskrīzes gads) mājsaimniecībās sarukuši vairāk nekā par trešdaļu (35%). Tas ir otrs lielākais sarukums mājsaimniecības budžeta izdevumu sastāvā.

Tomēr „DNB Latvijas barometra” dati liecina, ka interese par kultūru nav zudusi. Iepriecina, ka kultūra ne vien ir tautas pieprasīta, bet iedzīvotāji ir arī gatavi to atbalstīt no saviem nodokļu maksājumiem. Lielākā daļa respondentu pauž atbalstu kultūras jomas finansēšanai no valsts budžeta. Tas tiek konkrēti arī argumentēts - bez šāda veida valsts atbalsta bērniem un mazāk turīgajai iedzīvotāju daļai nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos. Turklāt valsts atbalsts nepieciešams arī nacionālās kultūras tradīciju pastāvēšanas un kopšanas vārdā. Jāpiebilst, ka 49% respondentu neatbalsta pieļāvumu samazināt atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta. Tikmēr galvenās kultūras patērēšanas prioritārās jomas ir tradicionālās - Dziesmu un deju svētki, kā arī bērnu interešu izglītība kultūras jomā.

Kas attiecas uz mājsaimniecībās esošo līdzekļu izmantošanu kultūrai, aina nav viennozīmīga. 27% respondentu naudu šim mērķim netērē vispār. Taču progress ir novērojams, jo šādu viedokli paudēju īpatsvars gadu iepriekš bija daudz lielāks un sasniedzis 35%. Respektīvi, nauda kultūrai tiek tērēta vairāk, un tā ir iepriecinoša tendence kā nozarei, tā arī pašiem iedzīvotājiem.

Dominējošās kultūras patēriņa jomas ir ar kultūru saistītu svētku un festivālu apmeklēšana, un tas ir saprotami, jo tā ir pati demokrātiskākā kultūras baudīšanas joma, kas pieejama ja ne ikvienam, tad ļoti daudziem. Tāpat iedzīvotāji visvairāk gatavi maksāt par teātri, kas liecina, ka tautā dzīvo mīlestība uz teātra mākslu (otra svarīgākā prioritāte), ko nekādas krīzes nespēj mazināt. Šo tendenci apstiprina arī oficiālās statistikas dati – teātra apmeklētāju skaits 2011.gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, ir palielinājies par 13%. Pirmajā trijniekā iekļuvusi arī vizuālās mākslas baudīšana. Saskaņā ar statistikas datiem muzeju apmeklētāju skaits gada laikā palielinājies par 6%.

Daudz smagāka situācija ir attiecībā uz grāmatu iegādi, no kuras ir atteikušies 61% respondentu, kas ir ļoti daudz. Diemžēl paliek neskaidrs jautājums, vai e-grāmatu lasīšana šajās atbildēs ir ņemta vērā.

Margarita Dunska, Dr.oec., Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma otrā daļa bija veltīta kultūrai, precīzāk - diviem pamatjautājumiem: nozares finansējumam no valsts budžeta un iedzīvotāju atvēlētajiem līdzekļiem, apmeklējot izklaides un kultūras pasākumus, kā arī iegādājoties grāmatas. Apbēdināja, ka 30% aptaujāto pēdējā gada laikā nav apmeklējuši vai piedalījušies kultūras pasākumos. Vai tā ir smagā ekonomiskā situācija? Noteikti jā, tas ir viens no iemesliem, un atbildes par līdzekļu atvēlēšanu to labi parāda. Ja izklaidei vispār netērē naudu 27% aptaujāto, tad kultūras pasākumiem - 46% aptaujāto, turklāt grāmatu iegādei vēl vairāk – 61% aptaujāto. Salīdzinot ar 2010.gadu, mainoties ekonomiskajai situācijai, mainās arī naudas patēriņš šajā jomā: procentuāli tagad ir mazāk iedzīvotāju, kas līdzekļus neatvēl kultūrai, turklāt ir lielākas naudas summas, kas tiek tērētas. Bet vai tas ir tikai finansiālais jautājums? Pieļauju, ka ir arī nevēlēšanās, apātija vai vienkārši nav intereses, jo ne visi kultūras pasākumi ir maksas. Tomēr kopumā esošā ekonomiskā situācija nosaka attieksmi arī pret kultūras budžeta finansējumu – dominējošais uzskats ir, ka kultūra jāatbalsta no valsts puses (79%), par galveno iemeslu minot to, ka bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos (67%). Daudz retāk atzīmētas tādas atbildes kā nacionālās kultūras tradīciju saglabāšana (42%) vai valsts tēla veidošana (37%) u.c.

Jānis Grasis, Banku augstskolas asociētais profesors

Jāteic, ka kultūra vienmēr ir bijusi pabērna lomā, it sevišķi jau pēc valsts budžeta konsolidācijas uzsākšanas. Tā ir normāla cilvēku vēlme, lai kultūrai tiktu piešķirti lielāki līdzekļi, tādējādi padarot to pieejamu par lētākām izmaksām iespējami plašākai publikai. Valstij būtu īpaši jāatbalsta bērnu interešu izglītība kultūras jomā, ko arī vēlas 54% aptaujāto.

Ilze Gailīte-Holmberga, Nacionālā Kino centra vadītāja

Vaicāti, kuras kultūras jomas noteikti būtu jāatbalsta no valsts budžeta, vien 23% respondentu norādījuši kultūras popularizēšanu ārzemēs. Jāteic, ka lielākā problēma, ar ko saskaras ne tikai kino nozare, bet arī citas kultūras nozares, ir tieši iespēja iekarot ārvalstis. Šajā jautājumā labāk varētu iet mūzikas pārstāvjiem. Latvijas kultūras tirgus ir ārkārtīgi neliels. Ar mūsu

finansiālajām iespējām un latviešu valodu nav iespējams tikt pāri robežām. Mēs nevaram stāties pretī lielajai amerikāņu industrijai, kura dominē Rietumu pasaulē. Tajā ir iedibinātas senas stāstījuma tradīcijas, kas skatītājam ir viegli uztveramas un kuras ir viegli pārdot. Tikmēr Eiropas kino stāstījuma maniere ir daudz kompleksāka un ne tik dramaturģiski tīra. Tajā izpaužas anglosakšu tradīcijas, pie kurām daudzi ir pieraduši. Taču šis kino „prasa” daudz izglītotāku auditoriju.

Aicināti paust attieksmi pret dažādiem argumentiem, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta tomēr vajadzētu samazināt vai vispār izslēgt, 13% respondentu atzīmējuši, ka kultūras darbiniekiem vajadzētu pašiem iemācīties gūt peļņu. Uzskatu, ka, protams, ir nepieciešams mēģināt un veidot biznesa plānus, lai kultūras jomas pārstāvji pelnītu. Kino nozarē šādi modeļi pastāv. Attiecīgi ir vairākas studijas, kuru pelna naudu, veidojot reklāmas rullīšus vai filmas ārvalstu producentiem. Turklāt paralēli viņi veic arī kultūras pienesumu jeb sirds darbu, veidojot filmas, kas pašiem ir saistošas. Šiem diviem līmeņiem mijiedarbojoties, domāju, kaut kādā veidā Latvijā ir iespējams pastāvēt kino nozarei. Taču vai tas ir pietiekami? Tie laiki, kad studijas varēja izdzīvot, esot 100% atkarīgas no valsts finansējuma, ir pagājuši. Patlaban finansējums ir krasi samazināts. Jāteic, ka līdzīgi dzīvo arī mākslinieki, aktieri un citi radošo nozaru pārstāvji, kuri maizei naudu pelna, piemēram, reklāmas industrijā. Vai tā ir laba vai slikta situācija? Ja kultūras nozares pārstāvji nekļūst agresīvāki, valdības attieksme saglabāsies tāda pati kā tagad – pirmā nozare, kurai varam griezt finansējumu, ir kultūra. Uzskatu, ka mums tomēr ir jācīnās par savām tiesībām, jo kas tad veido valsti – tautas tradīcijas un kultūra!

Žaneta Jaunzeme – Grende, Latvijas Republikas kultūras ministre

Patiesi priecē, ka DNB banka savā pētījumu sērijā ir pievērsusies tieši kultūrai, kas ir nozare, kuru grūti „ielikt plauktiņos”, jo tās atdevi nav viegli pierādīt. Iespējams, tāpēc pētījumu kultūras jomā vismaz Latvijā nav daudz un gandarījumu sniedz jebkuri dati, kuri ļauj izdarīt secinājumus par iedzīvotāju noskaņojumu, kultūras lomu, vietu un sabiedrības attieksmi pret dažādām kultūrpolitikas norisēm.

Turklāt iepriecina arī fakts, ka pārliecinošs vairākums - 79% aptaujāto uzskata, ka kultūras joma būtu jāatbalsta no valsts budžeta, jo tādējādi tiek nodrošināta sabiedrības iespēja piedalīties un baudīt kultūras pasākumus.

Valts Kalniņš, sabiedriskās politikas centra „PROVIDUS” pētnieks

Septembrī veiktā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti ir būtiski kultūras nozares pārstāvjiem, jo katrai subsidētai nozarei droši vien ir vērtīgi zināt, cik stiprs ir pamats, proti, sabiedrības piekrišana valsts sniegtajam atbalstam. Labā ziņa ir tā, ka lielākā daļa iedzīvotāju principā atbalsta kultūras finansēšanu no valsts budžeta. Satraucošāk varētu būt tas, ka tikai nepilna puse uzskata, ka šo atbalstu nedrīkst samazināt. Nelielā naudas summa, kuru caurmēra iedzīvotājs mēnesī iztērē izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai, kā arī liels iedzīvotāju skaits, kuri vispār netērē naudu grāmatu iegādei (61%), liek domāt, ka kultūras produktu tirgus Latvijā ir patiesi mazs. No pētnieciskā viedokļa interesanti būtu redzēt, cik lielā mērā grāmatu nepircēju grupa pārklājas ar tiem, kuri labprāt samazinātu valsts tērīgus kultūrai. Tiesa gan, zināmu skepsi par to, vai cilvēki tiešām atbild uz jautājumiem, kuri viņiem uzdoti, rada 8% respondentu apgalvojums, ka pēdējā gada laikā viņi apmeklējuši Vispārējos latviešu Dziesmu un deju svētkus. Kā jau pētījuma veicēji norādījuši, pēdējo reizi šie svētki notika 2008. gadā. Lai nu kā, kultūras darbiniekiem, kuri vismaz daļēji atkarīgi no valsts, ir pamats stiprināties ticībā, ka tirgus viņos viņi savā ampuā ilgi nenoturētos.

Prof. Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis

Izdevumi kultūrai man saistās ar plašu definīciju, kas iekļauj ne tikai nacionālos svētkus, bet arī citas latviešu identitātes izpausmes. Ņemot vērā lielo cittautiešu skaitu Latvijā, ir patīkami vērot, ka divas trešdaļas iedzīvotāju tautas svētkus uzskata par pietiekami svarīgiem, lai tos atbalstītu no valsts budžeta.

Atliek cerēt, ka valdība faktisko budžetu pacels televīziju programmu uzlabošanai, lai vismaz daļu tautas atradinātu no svešās kultūras, ko dod pārmērīga Krievijas programmu skatīšanās.

Tas tuvinātu izdevumus kultūrai kā nacionālās identitātes stiprinātājam. Manuprāt, Nacionālā attīstības plāna 2020 iedzīvināšanai ir nepieciešama lielāka tautas iesaiste. Tādas pamatvērtības kā darba tikums un godīgums ir ļoti svarīgas kultūrai gan tīri garīgā, gan arī tieši praktiskā nozīmē. Ir nepieciešams vairāk domāt, runāt un strādāt latviskā kultūras vidē!

Māra Lāce, Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktore

Priecē, ka 79% iedzīvotāju uzskata, ka kultūrai ir neapciešams atbalsts no valsts. Tam, protams, nedaudz merkantils iemesls – bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespējams piedalīties kultūras pasākumos. Taču tas jau ir pozitīvi!

Tikmēr minot kultūras jomas, kuras noteikti būtu jāatbalsta no valsts budžeta, tikai 29% aptaujāto norādījuši kultūras mantojuma uzturēšanu un popularizēšanu. Minētie rezultāti mani satrauc, jo tie parāda, ka lielākajā daļā sabiedrības nav 2012.gada oktobris

izpratnes par to, kas ir kultūras mantojums. Attiecīgi, ka tas veidojies vairāku gadsimtu garumā un veidojas vēl joprojām. Kultūras mantojums ir jāsaudzē un jāpapildina, jo tas veido tautu. Ja jau sabiedrība patērē kultūru, tad tai arī ir jāsaprot, ka tās mantojums ir daļa no tirgū esošās „produkcijas”. Praktiski jebkurš no mums izmanto kultūras mantojumu, piemēram, pasākumi var notikt ēkās, kas arī pieder pie tā.

Interesanti, ka lūgtu paust attieksmi pret dažādiem argumentiem, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta tomēr vajadzētu samazināt vai vispār izbeigt, 13% aptaujāto uzskata, ka kultūras darbiniekiem vajadzētu pašiem iemācīties gūt peļņu. Gribētu, lai šī iedzīvotāju daļa min valstis, kur kultūras darbinieki paši spēj nopelnīt, iztiekot bez valsts atbalsta. Man šāda informācija nav pieejama, jo tādu valstu vienkārši nav. Kultūra tiek dotēta visur tāpat kā izglītības, veselības nozare u.c. Protams, cits jautājums ir - kā tā tiek dotēta: vai tā ir valsts, pašvaldību vai privātā dotācija vai arī no atsevišķiem fondiem. Naudas summa, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu kultūru, ir ļoti liela. Īpaši par to ir jādomā tieši mazajās valstīs, kur papildu finansējums no privātajiem atbalstītājiem ir salīdzinoši neliels. Kultūra tomēr ir tautas pamats.

Manuprāt, kultūru patērē pietiekami liels skaits cilvēku – ārvalstīs tie ir apmēram līdz 20% iedzīvotāju. Uzskatu, ka Latvijā kultūras patēriņš ir nedaudz augstāks par 10%. Turklāt krīzes laikā apmeklētāju skaits Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā nesamazinājās, pat nedaudz palielinājās. Protams, to veicināja dažādas akcijas, kuru laikā iedzīvotāji muzeju varēja apmeklēt par draudzīgām cenām. Šādu taktiku izmantoja arī citi, un tas deva pozitīvu rezultātu. Šķiet, kad cilvēkus piemēklē dažādas grūtības, viņi bieži vien meklē veidu, kā kompensēt negatīvās emocijas, piemēram, apmeklējot muzejus, teātrus un citus kultūras pasākumus. Patlaban mums ir izveidojies salīdzinoši stabils apmeklētāju skaits.

Jāpiebilst, ka, sākoties krīzei, kultūras nozare no valdības puses cieta visvairāk. 2009.gadā kultūras budžets tika samazināts par 54%. Mums budžets tika samazināts par 53%, bet Valsts kultūrkapitāla fondam par 73%. Tie ir lieli skaitļi. Turklāt mums vēl joprojām nav atdota atpakaļ pat puse no atņemtā budžeta. Tā ir lieta, par kuru mēs uztraucamies un pārdzīvojam. Protams, pateicoties Kultūras ministrijas darbam, pamazām tiek palielināts budžets, bet ne tādā apmērā, kā varētu vēlēties. Mēs kā ikviens Latvijas iedzīvotājs vēlētos atgūt reiz zaudēto. Pozitīvākas prognozes finanšu jomā saistām ar nākamo gadu.

Krasā budžeta samazināšana, ja tā var teikt, nebija liels pārsteigums, jo kultūra vienmēr ir bijusi pabērna lomā. Turklāt visbīstamākais ir tas, ka politiķi neizprot kultūras nozīmi. Tostarp, ja viņi, pieņemot lēmumus, sabiedrībai demonstrē, ka kultūra viņiem nešķiet būtiska un vērtīga, tad kā lai cilvēki to spēj uztvert nopietni. Tādējādi sabiedrībai tiek doti nepareizi un aplami signāli, kas patiesi uztrauc kultūras darbiniekus. Situācija, kas bija izveidojusies, veidojot Nacionālo attīstības plānu, bija vienkārši kritiska. Kultūra kā tāda tajā no sākuma pat netika iekļauta. Ar milzīgām sabiedrisko organizāciju pūlēm tika panākts, ka kultūrai tajā tiek atvēlēta vieta. Taču pēc kāda laika tā atkal pazuda no Nacionālā attīstības plāna un tad atgriezās. Tā ir milzīga cīņa ar vējdzirnavām, kaut arī ir tikai pašsaprotami, ka atbalstam kultūrai ir jābūt. Protams, politiķi vēlas, lai tiek pierādīta ekonomiskā atdeve no kultūras. Taču kā ir iespējams izmērīt to, ko kultūra sniedz cilvēkam. Tā ne tikai uzlabo garastāvokli un pašsajūtu, bet dod iespēju dzīvot pilnvērtīgi un attīstīt savas prāta spējas. Jā, mēs varam izrēķināt, par cik procentiem palielinājies viesnīcu un restorānu noslogojums laikā, kad ir noticis kāds kultūras pasākums konkrētā pilsētā, bet kā lai izmēra garīgo pienesumu. Cilvēki bieži vien vieglu prātu apgalvo, ka kultūra viņiem nav vajadzīga, bet viņi jau nesaprot to, ka atrodas iekšā kultūrā, piemēram, ikviens no mums skatās filmas, lasa grāmatas un daudzus citos veidos patērē kultūru. Tā ir mūsu dzīve!

Signe Pujāte, Kultūrizglītības un nemateriālā mantojuma centra direktora vietniece

Nepārsteidz sabiedrības uzskatu, ka kultūra jāatbalsta no valsts budžeta, jo tā ir nozare, kuras uzturēšanā un ilgtspējā iesaistās gan valsts un pašvaldības, gan privātais sektors, gan arī pati sabiedrība, t.sk. nevalstiskais sektors.

Valstij un pašvaldībai ir samērā plašs kompetenču loks kultūras daudzveidīgo jomu darbības nodrošināšanā. Tāpēc ir svarīgi, lai finansējums konkrētu kultūras funkciju īstenošanai abos sektoros būtu pietiekams, tostarp panākot līdzsvarotu visu kultūras jomu pastāvēšanu un attīstību.

Konkrēti runājot par Dziesmu un deju svētku tradīciju – tās dzīvotspēja vispirms atkarīga no pašas sabiedrības intereses un līdzdalības. Pēdējo gadu statistika liecina, ka tradīcijas uzturēšanā kopumā iesaistās apmēram 165 000 dalībnieku, kas ir visu paaudžu un dažādu tautību Latvijas iedzīvotāji. 65% no viņiem ir bērni un jaunieši. Ja ņem vērā, ka bērnu līdzdalībai zināmu iemeslu dēļ ir nepieciešams aktīvs ģimenes atbalsts, kopumā svētku tradīcijas saglabāšanā iesaistās apmēram 20% Latvijas iedzīvotāju.

Tā kā mūsdienās Dziesmu un deju svētku tradīcija lielā mērā ir saistīta ar izglītības procesu un mērķtiecīgu indivīda prasmju izkopšanu kādā no daudzveidīgajiem tradīcijas mākslinieciskajiem žanriem, kā arī sabiedrības aktīvu līdzdalību kultūras procesā, tad valsts un pašvaldību līdzatbildība un atbalsts tradīcijām, t.sk. finansējums ir pašsaprotams, jo ir abu sektoru kompetenču lokā. Tas ir nodrošinājums un atbalsts dažāda līmeņa un satura izglītības programmu īstenošanai, māksliniecisko kolektīvu darbībai un līdzdalībai tradicionālajos pasākumos, tas ir atalgojums pedagogiem un māksliniecisko kolektīvu vadītājiem, kā arī infrastruktūras uzturēšanai u.c. Finansējums gan valsts, gan pašvaldību sektoram palielinās tajos gados, kad Rīgā notiek kārtējie Vispārējie latviešu Dziesmu un deju svētki vai Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, 2012.gada oktobris

lai nodrošinātu svētku mākslinieciskās programmas īstenošanu, svētku dalībnieku uzturēšanos svētku nedēļā Rīgā, garantētu sabiedrības drošību, nodrošinātu kārtību utt.

Protams, var piekrist, ka samazināta finansējuma vai citu nelabvēlīgu apstākļu gadījumā infrastruktūra nav pirmā atbalstāmā prioritāte. Tomēr uzdrošinos apgalvot, ka sakārtota un atbilstoši visiem nosacījumiem aprīkota un atjaunota laikmetīga kultūras infrastruktūra (piem., kultūras nams, bibliotēka, muzejs, mūzikas vai mākslas skola, teātris) ir ļoti nozīmīgs ilgtermiņa attīstības faktors: tā ir iespēja paplašināt, daudzveidot un uzlabot kultūras pakalpojumu un nodrošināt tā pieejamību sabiedrībai. Sakārtota vide sekmē un palielina sabiedrības motivāciju iesaistīties un līdzdarboties kultūras procesā. Tā iespēja starpnozaru sadarbībai un sabiedrības saliedēšanai. Nav mazsvarīgi, ka infrastruktūra, protams, kopā ar kvalitatīvu saturu (pakalpojumu) kultūras nozari padara par līdzvērtīgu citu tautsaimniecības nozaru vidū (dod peļņu). Uzskatu, ka atbilstoša infrastruktūra - tā ir gudra plānošana, kuras rezultātā labuma guvējs ir pati sabiedrība.

Ingūna Rībena, Latvijas Republikas 11.Saeimas deputāte (Vienotība), kultūras ministre no 2002. līdz 2004. gadam

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati parāda, ka teju puse Latvijas iedzīvotāju (46%) kultūras pasākumu apmeklēšanai mēnesī tērē ne vairāk par 20 latiem, savukārt 61% iedzīvotāju grāmatu iegādei nevar atļauties tērēt nevienu latu. Tie nav pārsteidzoši skaitļi, bet gan Latvijas realitāte. Ja salīdzina ar teātru, operas izrāžu biļešu cenām, tad skaidrs, ka ģimene ar diviem bērniem, kurā vecāki nopelna knapi vidējo algu, kvalitatīvas kultūras norises var atļauties baudīt labi ja reizi divos mēnešos. Bez valsts dotācijas kultūras iestādēm aina būtu vēl skaudrāka, un, kā rāda „DNB Latvijas barometra” pētījums, cilvēki to saprot.

Gandrīz 35% aptaujāto uzskata, ka nepieciešamības gadījumā varētu samazināt līdzekļus jaunu kultūras objektu būvniecībai. Zināmā mērā tam var piekrist, jo tā vietā, lai nemītīgu iecerētu un būvētu ko jaunu, vajadzētu vismaz daļēji savest kārtībā un pienācīgi uzturēt Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma ēkas. Tas būtu ar daudz lielāku pievienoto vērtību.

Tikmēr bīstami neliels cilvēku skaits līdzdarbojas pašdarbībā - vien 8%. Tas ietver arī Dziesmu un deju svētku dalībniekus. Par šādu tendenci koru vadītāji brīdinājuši vismaz pēdējos desmit gadus, un šis rādītājs apliecina viņu prognožu patiesumu. Līdz ar piespiedu izmaiņām dzīvesveidā Dziesmu svētku process jau netālā nākotnē manā skatījumā ir nopietni apdraudēts.

Līdzās kultūras pieejamībai var runāt arī par kultūras piedāvājumu jeb tās saturu. Cik lielā mērā kultūras saturs spēj piesaistīt auditorijas interesi? Skaitļi rāda, ka Latvijas kinofilmas, folkloras un tautas mākslas pasākumi, kā arī latviešu autoru literārie darbi nav raisījuši plašu interesi. No otras puses – arī liela daļa kultūras radītāju jau ilgstoši dzīvo izdzīvošanas režīmā, kas neveicina jaunu un izcilu darbu tapšanu.

Savukārt secinājums, ka 2012. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, iedzīvotāji kultūrai atvēl kaut nedaudz vairāk naudas, protams, ir iepriecinošs. Diemžēl nav pārliecības, ka šī aina ar katru nākamo gadu būtiski uzlabosies. Tādējādi cerībām uz dziļām un kvalitatīvām pārmaiņām Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņā pašreizējā ekonomiskajā situācijā īsti nav pamata. Trešdaļa populācijas, kas gada laikā vispār nav apmeklējusi nevienu Latvijas kultūras pasākumu, tam ir spilgts apliecinājums.

Ieva Romanova, biedrības „Latvijas Kinematogrāfistu savienība” priekšsēdētāja

Priecē, ka jaunākais „DNB Latvijas barometra” pētījums veikts tieši par kultūru, it īpaši šajā laikā, kad no Nacionālā attīstības plāna projekta ir izsvītrotas gandrīz visas kultūras aktivitātes un uzdevumi kā it kā neatbilstoši metodiskajiem kritērijiem un notiek patiesi sīva cīņa par to atjaunošanu projekta ailēs. Dati kopumā ir iepriecinoši, jo līdz ar ekonomikas stabilizēšanos, salīdzinot ar 2010.gadu, palielinājies kultūras patēriņš. Interesanti būtu aplūkot, kādas viedokļu atšķirības ir starp pilsoņiem un nepilsoņiem.

Iedzīvotāju atbildēs vērojamas pārliecinoši pozitīvas tendences. Taču diezgan liels respondentu skaits noliedz kultūras un tās atbalsta nepieciešamību. Varbūt tam iemesls ir neizpratne, kas ir kultūra un kādā veidā tā mums ikdienā ir līdzās, arī radio programmās un televīzijā, arī pašam dziedot cita sacerētu dziesmu vai dungojot melodiju. Šāda uzskata sakne, manuprāt, ir ilgstošā valdības attieksmē pret šo nozari – tai var visšerpāk nogriezt un nedot līdzekļus, jo gan jau tāpat viss notiks, gan jau „viņi” izturēs un izvilsks ar savu misijas apziņu, kā tas līdz šim ir bijis. Tas raksturo valdības neizpratni par kultūras sociālo, ekonomisko un politisko nozīmību.

Mans ieteikums nākamreiz pētījumā ietvert tādus jautājumus kā: vai atzīstāt, ka kultūra ir nozīmīgs valsts un nācijas pastāvēšanas priekšnoteikums, un vai uzskatāt, ka Latvijas valdības politika un attieksme pret kultūras nozari ir pareiza (vai apmierinoša).

No jautājumos piedāvātajiem argumentiem respondentam īsti neveidojas priekšstats, kā īsti veidojas kultūras budžets. Ir minētas ārējās rezultātīvās izpausmes – svētki, festivāli, izrādes, koncerti, jaunu darbu radīšana, ir minētas arī bērnu mākslas un mūzikas skolas, kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana. Tā ir aisberga redzamā daļa. Bet kultūras finansējuma lielākā daļa aiziet valsts pārvaldes struktūru, valsts kultūras iestāžu un mācību iestāžu izmaksām un to ēku uzturēšanai – tieši 2012.gada oktobris

tāpat kā citās nozarēs. Interesants ir arguments „Kultūras finansējuma saņemšana ir viegls veids, kā nelielai cilvēku grupai pārtikt no valsts budžeta”, ko atzīmējuši 7% respondentu. Daļā sabiedrības valda priekšstats, ka tie ir dažādu nozaru mākslinieki, kas grib dzīvot zaji no valsts naudas. Salīdzinot ar citām nozarēm un kopējo valsts pārvaldes aparāta un iestāžu tīklu, kas visi pārtiek no valsts budžeta, tā tiešām ir neliela cilvēku grupa, no kuriem daudzi ir valsts ierēdņi un valsts iestāžu darbinieki. Radošā procesa atbalstam, sabiedrībā redzamajam rezultātam un notikumiem kultūras budžetā ir atvēlēts gauži mazs procents līdzekļu. Tieši par to ir lielākais daudzums jautājumu un piedāvāto argumentu, kas būtībā vairāk attiecas uz Valsts kultūrkapitāla fondam atvēlētajiem nelielajiem un nepietiekamajiem līdzekļiem no kopējā kultūras budžeta.

Jāpiebilst, ka, ja man tiktu uzdots jautājums, kura kultūras joma noteikti būtu vairāk jāatbalsta no valsts budžeta, es, protams, atzīmētu filmu nozari, jo tā vēl joprojām un atkal ir „pabērna statusā”. Krīzes laikā finansējums tika samazināts par 70%. Jāteic, kas tas ne tikai atgriezies 2002.gada līmenī, bet ir vismazākais Eiropas valstīs, un tāds tas paredzams arī vēl 2013.gadā! Politiskie spēki stāsta, ka valstī ekonomiskā krīze esot pārvarēta, esot neticami labi rezultāti... Vai tiešām tā tas ir? Jo ieilgušais „bada” finansējuma režīms filmu nozarē iekšējo ekonomisko krīzi ir kritiski padziļinājis, rezerves izsīkst, nozares izdzīvošana un nākotne ir patiesi apdraudēta. Turklāt samazinās nodarbināto skaits, un profesionāļi aizplūst uz citām nozarēm, kā arī novērojama emigrācijas tendence. Drausmīgais bāzes finansējums liedz uzsākt jaunu filmu uzņemšanu, līdztiesīgi piedalīties starptautiskajās filmu kopprodukcijās, pretendēt uz Eiropas fondu līdzfinansējumu un citām investīcijām, ko filmu producenti veiksmīgi spēja piesaistīt. Zaudētājs ir Latvijas valsts, tās ekonomika un sabiedrība.

No kultūras institūcijām prioritāri jāpanāk Valsts kultūrkapitāla fonda finansējuma atjaunošana. Tas tika samazināts par 72% un faktiski ir visu kultūras procesu un jaunrades dzīvības artērija. Jāatjauno Kultūrkapitāla fonda finansiālā neatkarība no politiskajām svārstībām – finansējumam jānāk kā procentuālam atskaitījumam no akcīzes nodokļiem vai citiem, no valsts budžeta un tā svārstībām neatkarīgiem avotiem.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Interesanti, ka vairums aptaujāto - 49% uzskata, ka atbalstu kultūrai no valsts budžeta mazināt nedrīkst, turklāt 45% aptaujāto norāda, ka ne no vienas jomas nevajadzētu atņemt līdzekļus, lai palielinātu kultūras finansējumu. Šķiet, ka aptaujātie iestājas par *status quo* saglabāšanu budžetā, kur galvenais ir neveikt nekādas būtiskas izmaiņas.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Laikam jau tas, ka iedzīvotāju atbildes par saskarsmi ar kultūru ir „pavilkušās” uz augšu (piemēram, 8% uzskata, ka pagājušogad ir apmeklējuši Dziesmu un deju svētkus, kuru nebija), ir uzskatāms par labu zīmi, jo nozīmē, ka piedalīšanās kultūras pasākumos tiek uzskatīta par vērtību un sabiedrības atzinīgi novērtētu lietu.

Protams, tas liek pieņemt, ka faktiski arī iedzīvotāju īpašvars, kas vispār netērē naudu grāmatu iegādei, ir lielāks par 61% un tādu, kas netērē naudu kultūrai, ir vairāk nekā 46%.

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” rezultāti zināmā mērā sasaucas ar diskusiju par valsts atbalstu kultūras jomai, kas pirms kāda laika parādījās masu medijos: vai vispār vajag atbalstīt, kāpēc un ar kādiem priekšnoteikumiem, parādot būtiskas atšķirības arī priekšstatos par kultūras funkciju sabiedrībai un valsts lomai tās nodrošināšanai. Daļa iedzīvotāju uzskata, ka t.s. „kultūras cilvēki” faktiski ir darba attiecībās ar valsti, jo pilda vienu no valstij nozīmīgām funkcijām, citi – ka arī šajā jomā vajadzētu parādīties tirgus principiem (piemēram, rakstniekiem darba attiecībām vajadzētu būt ar izdevējiem, un līdz ar to atalgojumu tieši ietekmē sabiedrības kā patērētāju interese par attiecīgo darbu un autoru).

Pētījuma atbilde uz jautājumu par vēlamu atbalstu kultūrai nav viennozīmīga. No vienas puses, atbalsts kultūrai tiek vērtēts pozitīvi: 79% iedzīvotāju uzskata, ka tas ir jādara. Galvenais „par” arguments gan ir saistīts ar tās pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai. Kultūras tradīciju uzturēšana, atbalsts jaunradei un ietekme uz valsts tēlu, kā arī apgalvojums, ka „tas ir normāli” Eiropas valstī, atbalstīti daudz retāk.

Arī trīs kultūras jomas, kam, pēc sabiedrības domām, būtu jātērē budžeta nauda, ir nacionālas nozīmes tradicionālie kultūras pasākumi (Dziesmu un deju svētki) – (65%), bērnu interešu izglītība kultūras jomā (54%), kultūras pasākumi, svētki un festivāli (41%). Jaunu mākslas darbu radīšana un kultūras mantojuma uzturēšana par noteikti atbalstāmām no valsts budžeta tiek uzskatītas retāk (31% un 29%).

Iedzīvotāju neviennozīmīgā attieksme gan parādās arī citos pētījuma rezultātos: 45% aptaujāto uzskata, ka citām jomām atņemt naudu, lai kultūrai varētu piešķirt papildu finansējumu, nedrīkst, un arī dažādiem apgalvojumiem par to, kāpēc finansējumu kultūrai varētu atņemt, ir piekrituši vairāk nekā trešdaļa iedzīvotāju (visbiežāk to argumentējot, ka ir citas – svarīgākas lietas, kam jānovirza budžeta līdzekļi).

Ieva Struka, Latvijas Radošo savienību padomes valdes priekšsēdētāja

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātus vērtēju pozitīvi, jo pārliecinošs iedzīvotāju vairākums pauž izpratni par valsts uzbūves pamatlietām un to, ka kultūra ir valsts politikas būtiska daļa. Vēlams, lai pieaugtu izpratne arī par kultūras nozares nozīmīgo lomu tautsaimniecībā, taču acīmredzot nepieciešams, lai paši kultūras cilvēki un Kultūras ministrija veiktu lielāku izskaidrojošo darbu masu medijos. Tikmēr par jomām, kurām nepieciešamības gadījumā (būtisks formulējums) varētu samazināt naudu, arī, manuprāt, ir adekvāta izpratne – taustāmas, materiālas lietas, tādas kā lielo kultūras objektu celtniecība, ir atliekamas. Lai gan arī – nebūtu slikti vairāk informēt sabiedrību nevis par to, ar kādām mokām tiek celta Nacionālā bibliotēka, bet par to, ka 22 Latvijas neatkarības gadus ir uzbūvēti vairāk nekā 4000 lielveikalu un simtiem sporta haļļu, bet faktiski neviena kultūras celtnie atšķirībā, teiksim, no Igaunijas. Savukārt nemateriālā kultūras joma tik mazā valstī bez atbalsta izzudīs – proti, bez kultūrizglītības un bez Dziesmu svētkiem.

Izpratne par kultūrizglītību arī ir ļoti iepriecinoša, jo neviena kultūras joma nevar attīstīties bez investīcijām bērnos un pusaudžos. Ja netiks ieguldīta nauda kultūrizglītībā, aizvien vairāk samazināsies kultūras patēriņš, kad šie bērni un pusaudži kļūs par nodokļu maksātājiem un kultūras patstāvīgiem baudītājiem.

Būtiski pievērst uzmanību tam, ka ir iedzīvotāji, kuri norāda, ka kultūras finansējuma saņemšana ir viegls veids, kā nelielai cilvēku grupai pārtikt no valsts budžeta (7%) un ka jārada tikai tādi mākslas darbi, pēc kuriem ir tūlītējs plašs pieprasījums tirgū (13%). Šādu pozīciju ir paudusi kultūras ministre, un, kā redzams, tas radīs dzirdīgas ausis neizglītotākajā sabiedrības daļā. Acīmredzot politiķiem būtu jādomā par argumentiem un pašu kultūras līmeni, tad tas atspoguļotos arī respondentu atbildēs.

Jautājumā, no kurām jomām ņemt papildu finansējumu kultūrai, netiek piedāvāta viena, manuprāt, būtiska iespēja: no ierēdniecības un valsts aparāta uzturēšanas. Ja šāda atbilde būtu piedāvāta, pieņemtu, ka šeit atbilžu varianti varētu mainīties.

Runājot par kultūras patēriņu – tā sabiedrības daļa, kas patērē līdz Ls 20 mēnesī, manuprāt, atspoguļo vidusmēra Latvijas iedzīvotāja finansiālās iespējas un ir vērtējama kā adekvāta un pozitīva atbilde. Visticamāk šī summa būtu lielāka citos ekonomiskajos apstākļos.

Savukārt pārdomu vērtā ir tā iedzīvotāju daļa – 50% respondentu, kas vispār nepatērē kultūru. Bet, lai par šo sabiedrības daļu varētu spriest, būtu jāuzzina detalizētāk viņu rīcības motīvi – vai tas ir finansiālo apstākļu dēļ, vai arī visi kultūru un mākslu nepatērē principā. Abas ir visai atšķirīgas situācijas, un tikai tad var izdarīt secinājumus.

Jolanta Treile, Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta direktore

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka, neraugoties uz interneta komentāros visai bieži sastopamo negatīvo attieksmi pret kultūras finansēšanu, kā arī politiķu rīcību krīzes laikā samazinot kultūras budžetu par 54%, vairums iedzīvotāju pārliecinoši norādījuši, ka kultūra no valsts budžeta ir jāfinansē (79%), turklāt gandrīz puse iedzīvotāju uzskata, ka valsts atbalstu kultūrai samazināt nedrīkst (49%). Tas liek secināt: ja kultūras budžets būtu sabiedrības rokās, iespējams, samazinājumi kultūras jomā nebūtu bijuši tik dramatiski. Ņemot vērā, ka turpat puse iedzīvotāju kultūrai līdzekļus katru mēnesi netērē, tas ir nozīmīgs attieksmes rādītājs.

Ievēriību pelna arī tas, kā mainās respondentu atbildes pēc tam, kad viņiem ir piedāvāta iespēja padomāt par argumentiem, kādēļ valstij kultūra būtu jāatbalsta. Acīmredzami sarūk to skaits, kam grūti uz šādu jautājumu atbildēt (no 15% uz 9%), un arī to skaits, kas noraidoši izturas pret valsts atbalstu kultūrai (no 6% uz 5%, un, kad nākamais jautājums skar konkrētas jomas, tad neatbalstītāju skaits sarūk vēl vairāk - līdz 4%). Tas liek domāt, cik svarīgi ir cilvēkiem piedāvāt šādus jautājumus pārdomām, skaidrot un diskutēt par kultūras nozīmi.

Ievēribas cienīgs un īpaši izceļams ir arī fakts, ka diezgan liela daļa iedzīvotāju atzīmējuši, ka kultūra jāatbalsta no valsts budžeta tādēļ, ka atbalsts kultūrai veicina ekonomikas attīstību (38%). Tas parāda, ka nozīmīgā sabiedrības daļā ir izveidojusies izpratne par to, ka kultūra nav tikai patērējoša nozare, bet tā spēj nest arī peļņu, tāpēc ieguldījumi kultūrā ir investīcijas, kas tieši un netieši ietekmē kopējo valsts ekonomisko izaugsmi. Būtu interesanti uzzināt, cik liels procents no politikas un budžeta veidotājiem būtu atzīmējuši šo argumentu, jo praksē šķiet, ka politiskajā vidē kultūras ekonomiskās ietekme vēl joprojām ir nepietiekami novērtēta. Turklāt tā tas ir ne tikai Latvijā, bet arī citur Eiropā, neraugoties uz nopietniem pētījumiem, kas šajā jomā veikti pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma.

Dzīvojam laikā, kad stipri mainās kultūras lietošanas paradumi un arvien lielāku vietu kultūras patēriņā iegūst virtuālā telpa (kas aptaujā gan neparādās), tomēr sabiedrības attieksmē joprojām dominē tradicionālās kultūras vērtības un patērēšanas veidi. Nav pārsteigums, ka pie visvairāk atbalstāmām jomām minētas tās, kur cilvēki paši piedalījušies (Dziesmu un deju svētki, Muzeju nakts u.c.) un kurās viņi redz iespēju darboties saviem bērniem (interesu izglītība kultūras jomā). Lielais atbalsts bērnu mākslas un mūzikas skolām ir nozīmīgs faktors šīs sistēmas saglabāšanai, kā arī patlaban veiktajai reformai, kurā lielāks uzsvars tiek likts uz sabiedrības vispārēju izglītošanu, radošas personības veidošanu, ne tikai izcilu profesionālu mūziķu un mākslinieku veidošanu (kas, neapšaubāmi ir tikpat svarīgs, bet ne vienīgais mērķis).

Pētījums parāda, ka ilgstošais un mokošais Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas būvniecības process ir radījis negatīvu nostāju pret jaunu kultūras celtnu būvniecību, kaut gan sabiedrības un valsts attīstībai tā ir ļoti svarīga. Latvija ir vienīgā valsts Eiropā, kur nav Laikmetīgās mākslas muzeja, tāpat arī mūsu un citu valstu izcilajiem mūzikas izpildītājiem trūkst mūsdienīgas akustiskās koncertzāles, kas kavē izveidot Rīgu par modernu Baltijas jūras reģiona metropoli un palielināt kultūras tūristu plūsmu.

Iepriecina pozitīvā tendence, ka, valstij atkopjoties no krīzes, kad šie uzlabojumi vēl maz jūtami indivīdu un ģimeņu budžeta līmenī, kultūras patēriņš, kaut nedaudz, tomēr uzrāda tendenci palielināties, kas liecina par kultūras vajadzību nepieciešamību un stabilitāti sabiedrībā.

Rezultāti, ko sniedz „DNB Latvijas barometra” pētījums, ir būtisks atbalsts, diskutējot par kultūras finansējumu un veidojot kultūrpolitiku nākamajam periodam.

Edgars Vērpe, Valsts kultūrkapitāla fonda direktors

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka 79% aptaujāto atbalsta kultūras finansēšanu no valsts budžeta. Tas priecē, jo vairākus gadus strādājot Valsts kultūrkapitāla fondā, nepārtraukti runājot ar politiķiem un citiem cilvēkiem par to, kādam ir jābūt valsts atbalstam kultūrai, bieži vien tiek pausts viedoklis, ka latvieši var iztikt bez kultūras, jo mums tā nav vajadzīga. Uzskatu, ka ar pētījuma rezultātiem noteikti vajadzētu iepazīstināt Latvijas Republikas Saeimu un valdību, jo, kā redzams, viņu paustā nostāja visnotaļ nav pareiza. Turklāt viens no galvenajiem argumentiem, kāpēc kultūra būtu jāatbalsta no valsts budžeta, ir tas, ka bez atbalsta daudziem nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos. Ja to saprastu politiķi, situācija būtu pavisam citādāka, un, ja viņi iepazītos ar pētījuma rezultātiem, varētu izvērtēt to, kam kalpo tagad – vairāku vai tomēr mazāku? Attiecīgi pretēji amatpersonu uzskatiem lielāka daļa iedzīvotāju pauž atbalstu kultūrai.

Ekonomiskā krīze pierādīja to, ka politiķi kultūru uzskata par „cērpamu” nozari. Iespējams, tiem, kuri nākotnē šeit iebruks, latviešu kultūra nebūs vajadzīga, bet kā ar tiem, kas šeit vēl joprojām dzīvo? Patlaban valdības gaitēnos tiek skaidri diskutēts, kā tad atgriezt mājās aizbraukušos tautiešus. Vai loģiskāk nebūtu sākt ar esošajiem iedzīvotājiem? Attiecīgi nodrošināt normālu dzīvi viņiem, un tad, kad tautieši, kuri atrodas ārvalstīs, redzēs, ka attieksme ir mainījusies, viņi arī atgriezīsies. Domāšana šajā valstī ir pilnīgi nepareiza.

Skaidrojot, kādēļ vien 30% aptaujāto uzskata, ka atbalsts kultūrai ir normāla prakse Eiropas Savienībā, jāteic, ka šie rezultāti nepārsteidz. Lai cik tas dīvaini arī nebūtu, bieži vien cilvēki domā, ka pat ASV netiek atbalstīta kultūra, kas, protams, ir aplams uzskats. Tas ir tikai normāli, ka katra valsts rūpējas par savu kultūru, kas ir tās pastāvēšanas stūrakmens. Jāpiebilst, ka kultūras un mākslas jaunrades attīstība Latvijā tiek atbalstītas līdzsvaroti, kāds ir arī Valsts kultūrkapitāla fonda mērķis. Taču tas, cik liels ir šis atbalsts, jau ir cits jautājums.

Priecē, ka, lūgti paust attieksmi pret dažādiem argumentiem, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta tomēr vajadzētu samazināt vai vispār izbeigt, neliela daļa aptaujāto norādījuši, ka ir citas svarīgākas lietas, kam jānovirza finansējums (19%), un kultūras darbiniekiem vajadzētu pašiem iemācīties gūt peļņu (13%). Protams, kultūras nozares pārstāvjiem jāspēj pelnīt. Taču Latvijā galvenā problēma, lai kultūras darbinieki varētu pelnīt, ir iedzīvotāju nelielais skaits. Kultūras lietas, kas pasaulē nes peļņu, Latvijai to nesniedz, piemēram, lai sagatavotu grāmatu Krievijā un Latvijā, izmaksas vairāk vai mazāk ir vienādas. Taču tirāža ir pavisam cita – šeit grāmatu izdos 1 000 eksemplāros, tikmēr kaimiņzemē – 100 000, kas sniedz arī lielāku peļņu. Turklāt nerunāsim par laikrakstiem un žurnāliem, kuriem arī ir jāsniedz atbalsts, jo vienīgais preses izdevums, kas var nopelnīt, ir dzeltenā prese. Valstī ir vajadzīgi vismaz 10 000 000 iedzīvotāju, lai preses tirgus bez valsts atbalsta varētu dzīvot. Valsts atbalstam ir jābūt tādām, kas veicinātu kultūras pieejamību cilvēkiem, piemēram, grāmatu pašizmaksa ir daudz lielāka, nekā to cena ir veikalos. Protams, cenas ir augstas, bet tās nenosaka tikai izdevējs. Lielāko peļņas „kumosu” paņem tirgotāji. Mūsu lielākā bēda ir tā, ka esam tik mazā skaitā un vairāk arī nekļūstam. Jāpiebilst, ka radošā procesa finansējums uz vienu mājsaimniecību 2011.gadā Igaunijā bija 17,63 lati, bet Latvijā - tikai 2,71 lats, kas ir ļoti, ļoti maz. Manuprāt, ar to mums arī ir jāsaprot – jāsaprot, uz kuriem ejam? Ja mēs paskatāmies uz Nacionālo attīstības plānu, vai kultūrai tur ir atvēlēta vieta? Nē, jo tā „pinas pa kājām” un prasa līdzekļus. To var mainīt tikai laiks. Turklāt, redzot to, cik maz naudas cilvēki tērē kultūrai, izklaidei un grāmatu iegādei, skaidri redzams, ka tā ir jāatbalsta.

PIELIKUMI**„DNB Latvijas barometra” Nr.52 aptaujas tehniskā informācija**

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1006 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (112 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 09.09.2012. līdz 20.09.2012.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.09.2011.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	31.7	31.8	31.8
Pierīga	17.7	17.5	17.5
Vidzeme	10.1	10.3	10.3
Kurzeme	13.4	13.1	13.1
Zemgale	13.1	12.3	12.3
Latgale	13.9	15.0	15.0
DZIMUMS			
Vīrieši	42.7	47.2	47.2
Sievietes	57.3	52.8	52.8
TAUTĪBA			
Latvieši	61.6	57.9	57.9
Citi	38.4	42.1	42.1
VECUMS			
18 - 24 g.v.	14.2	13.8	13.8
25 - 34 g.v.	18.1	19.7	19.7
35 - 44 g.v.	18.0	18.5	18.5
45 - 54 g.v.	17.3	19.2	19.2
55 – 74 g.v.	32.4	28.7	28.7
STATUSS			
Strādājošie	58.3	60.2	
Nestrādājošie	41.7	39.8	
IZGLĪTĪBA			
Pamata	14.8	14.9	
Vidējā, vidējā speciālā	58.9	59.1	
Augstākā	26.2	26.0	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	85.3	84.2	
Respondenti bez LR pilsonības	14.7	15.8	

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.52 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – KULTŪRA

R1. Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat izklaidei?

Netērēju vispār	1
Līdz 5 latiem	2
5-10 latus	3
11-20 latus	4
21-50 latus	5
51-100 latus	6
Vairāk par 100 latiem	7
Grūti pateikt/NA	8

R2. Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat kultūras pasākumiem (piemēram, teātri, izstādes, opera, klasiskās mūzikas koncerti u.tml.)?

Netērēju vispār	1
Līdz 5 latiem	2
5-10 latus	3
11-20 latus	4
21-50 latus	5
51-100 latus	6
Vairāk par 100 latiem	7
Grūti pateikt/NA	8

R3. Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat grāmatu iegādei (neskaitot mācību un profesionālo literatūru, kas nepieciešama darbam vai mācībām)?

Netērēju vispār	1
Līdz 5 latiem	2
5-10 latus	3
11-20 latus	4
21-50 latus	5
51-100 latus	6
Vairāk par 100 latiem	7
Grūti pateikt/NA	8

R4. Vai, Jūsuprāt, kultūras joma ir jāatbalsta no valsts budžeta?

Ir jāatbalsta	1
Nav jāatbalsta	2
Grūti pateikt /NA	8

R5. Ir izskanējuši vairāki argumenti, kādēļ kultūras joma būtu jāatbalsta no valsts budžeta. Kuriem no tiem Jūs piekrītat? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Bez valsts atbalsta daudziem nebūtu iespējas piedalīties kultūras pasākumos (piem., bērniem, mazāk turīgiem cilvēkiem u.c.)	1
Ir nepieciešams nodrošināt nacionālās kultūras tradīciju pastāvēšanu un kopšanu	2
Atbalsts kultūrai ir normāla prakse Eiropas valstīs	3
Ir nepieciešams radīt jaunus mākslas darbus (grāmatas, mūziku, gleznas u.c.)	4
Atbalsts kultūrai veicina ekonomikas attīstību (piem., tūrismu)	5
Kultūra ir nozīmīgs valsts tēla aspekts (palīdz veidot pozitīvu priekšstatu par Latviju ārzemēs)	6
Latvijā nav iespējams kultūras jomu uzturēt tikai no privātiem līdzekļiem (sponsoru atbalsts, mecenātisms, ienākumi no biļetēm u.c.)	7
Kultūra ir sabiedriskais labums, kura nodrošināšanai nodokļi patiesībā tiek maksāti	8
Cits iemesls (<i>norādīt</i>).....	9
Kultūras joma no valsts budžeta nav jāatbalsta	10
Grūti pateikt /NA	98

R6. Ir izskanējuši arī vairāki argumenti, kāpēc atbalstu kultūras jomai no valsts budžeta vajadzētu samazināt vai vispār izslēgt. Kuriem no tiem Jūs piekrītat? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Ir citas svarīgākas lietas, kam jānovirza finansējums (piemēram, veselība, izglītība, sociālās lietas)	1
Pašreizējā ekonomiskā situācija nav īstais brīdis, kad balstīt kultūru	2
Kultūras darbiniekiem vajadzētu pašiem iemācīties gūt peļņu (rakstīt grāmatas, ko cilvēki pērk, veidot izrādes, ko cilvēki apmeklē u.c.)	3
Kultūras finansējuma saņemšana ir viegls veids, kā nelielai cilvēku grupai pārtikt no valsts budžeta	4
Daudzus nodokļu maksātājus kultūra nemaz neinteresē. Lai par to maksā tie, kurus tas interesē	6
Cits iemesls (norādīt).....	7
Atbalstu kultūrai no valsts budžeta samazināt nedrīkst	8
Grūti pateikt /NA	98

R7. Kuras kultūras jomas, Jūsaprāt, noteikti būtu jāatbalsta no valsts budžeta?

(Izsniegt kartīti R7! Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Nacionālas nozīmes tradicionāli kultūras pasākumi (piem., Dziesmu un Deju svētki u.tml.)	1
Dažādi kultūras pasākumi, svētki, festivālu rīkošana Latvijā	2
Līdzdalība kultūras pasākumos, svētkos, festivālos ārpus Latvijas	3
Profesionāli nacionālas nozīmes kolektīvi (teātri, kori, orķestri u.c.)	4
Amatierkolektīvu (tautas deju kolektīvu, amatieru teātru, koru u.c.) darbība	5
Latvijas kultūras popularizēšana ārzemēs	6
Jaunu mākslas darbu (piem., skaņdarbi, grāmatas, gleznas, filmas u.c.) radīšana	7
Bērnu interešu izglītība kultūras jomā (mākslas un mūzikas skolas)	8
Kultūras mantojuma uzturēšana un popularizēšana	9
Jaunu kultūras objektu būvniecība	10
Cits variants (norādīt).....	11
Neviena kultūras joma nav jāatbalsta	12
Grūti pateikt/NA	98

R8. Gadījumā, ja līdzekļu trūkuma dēļ valsts budžetā būtu jāsamazina finansējums kultūrai, kurām 3 jomām to varētu darīt pirmām kārtām? (Izsniegt kartīti R8! Izvēlēties līdz trīs atbildēm!)

Nacionālas nozīmes tradicionāli kultūras pasākumi (piem., Dziesmu un Deju svētki u.tml.)	1
Dažādi kultūras pasākumi, svētki, festivālu rīkošana Latvijā	2
Līdzdalība kultūras pasākumos, svētkos, festivālos ārpus Latvijas	3
Profesionāli nacionālas nozīmes kolektīvi (teātri, kori, orķestri u.c.)	4
Amatierkolektīvu (tautas deju kolektīvu, amatieru teātru, koru u.c.) darbība	5
Latvijas kultūras popularizēšana ārzemēs	6
Jaunu mākslas darbu (piem., skaņdarbi, grāmatas, gleznas, filmas u.c.) radīšana	7
Bērnu interešu izglītība kultūras jomā (mākslas un mūzikas skolas)	8
Kultūras mantojuma uzturēšana un popularizēšana	9
Jaunu kultūras objektu būvniecība	10
Cits variants (norādīt).....	11
Nevienai kultūras jomai nedrīkst atņemt līdzekļus	12
Grūti pateikt/NA	98

R9. No kurām citām jomām, Jūsaprāt, valsts budžetā varētu ņemt finansējumu, lai būtu vairāk, ko piešķirt kultūrai? (Izsniegt kartīti R9! atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Izglītība	1
Veselības aprūpe	2
Iekšlietas (policija utt.)	3
Ārlietas (starptautisku sakaru stiprināšana, vēstniecību darbs utt.)	4
Aizsardzība	5
Atbalsts ekonomikai	6
Infrastruktūras uzlabošana	7
Finanšu un budžeta politika (nodokļu iekasēšana u.c.)	8
Tieslietas	9
Sociālā joma (pabalsti, pensijas utt.)	10
Lauksaimniecība	11
Vides aizsardzība	12
Cita joma (norādīt).....	13
Ne no vienas nevajadzētu atņemt naudu, lai atdotu kultūrai	14
Nav atbildes [ATBILDI NEPIEDĀVĀT]	98

R10. Kādus Latvijas kultūras pasākumus Jūs PĒDĒJĀ GADA LAIKĀ esat apmeklējis/usi vai piedalījies/usies? (Izsniegt kartīti R10! Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Teātra izrādes	1
Operas vai baleta izrādes	2
Klasiskās mūzikas koncertus	3
Latvijas kinofilmas	4
Vizuālās mākslas izstādes muzejos, izstāžu zālēs vai galerijās	5
Folkloras un tautas mākslas pasākumi	6
Līdzdarbojies pašdarbības kolektīvos (piem., kori, deju kolektīvi u.tml.)	7
Lasījis latviešu autoru literāros darbus	8
Apmeklējis dažādus ar kultūru saistītus svētkus, festivālus (piem., Muzeju nakts)	9
Apmeklējis Vispārējos latviešu Dziesmu un Deju svētkus	10
Cits (<i>norādīt</i>).....	11
Pēdējā gada laikā neesmu apmeklējis, piedalījies kultūras pasākumos	12
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DNB bankas sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnb.lv